

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

az »ACHILLES» VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, az »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »BALATON-EGYLET«, a »BEREGSZÁZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, a »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, a »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, a »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, a »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, a »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, a »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, a »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »KOLÓZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, a »KOLÓZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, a »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, a »KUNSZENTMARTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, a »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, a »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, a »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, a »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, a »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, a »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, az »Ó-BUDA TORNA-EGYLET«, a »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, a »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, a »POZSONYI TORNA-EGYLET«, a »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SALGÓ-TARJANI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, a »SELMECZI AKADEMAI ATHLETA-CLUB«, a »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, a »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, a »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, a »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, a »SZÉKELY-ÚDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Élhetetlen egyletek.

Igazán furcsa viszonyok jellemzik a magyar sportéletet. Az országban, — hihetetlenül hangzik — több mint 130 tisztán testedzési egylet van. Ezek közt van több olyan, melyben a tagok száma megközelíti az ötszázat. sőt vannak egyletek ezernél több taggal is. És mindennek daczára, ha a valódi működést tekintjük; ha a testgyakorlatokban résztvevő egyéneket számláljuk; szomorúan arra a tapasztalatra jövünk, hogy a 130 egyletnek fele úgyszólván csak névleg létezik.

Nem említünk egyleteket, de csak a fővárosban is öt ilyen egylet van, melyben a tagdíjakat úgy a hogy beszedik ugyan, de egyletileg a testgyakorlatok épen nem vezetnek. Több egyletnek még helyisége sincs.

A vidéki egyletek közt meg a legszigorúbb számítás szerint sem lehetne összeszedni 40 életre való, munkás egyletet. A legtöbb egylet csak annyiban ad életjelt magáról, mennyiben télen bált, tavaszon majálist rendez az egyleti tőke gyarapítására. És csakugyan az egyletek ebbeli munkásságának eredménye is szokott lenni, úgy annyira, hogy mikor az egylet sportéleti tétlenségét megúnva feloszlik, rendesen nagyobb alaptőke marad az életre valóbb újabb nemzedéknek rendelkezésére. Csak a mult évben is szerencsénk volt a belügyminiszteriumban ily feloszlott jól gazdálkodó(?) egylet után több száz forintot felfedezhetni. Az illető város intelligenciáját figyelmeztettük e sportcélokra rendelkezésekre álló pénzre, és meg is alakult az új egylet, de biz ez is csak van, ott kezdte és még ma is ott van, hol elődje: a bálrendezésnél.

Úgy de mondjuk, hogy ez is élet, sőt gyümölcsöző élet, engedjük meg, hogy a táncz is testgyakorlat; de mit szóljunk az olyan egyletekhez, — pedig a 130-ból a legtöbb ilyen. — hol sem a komoly, sem a mulatságos egyleti életnek még a jelét sem látjuk, hol sem egyleti helyiség, sem egyleti gyakorlatvezetés nincs.

Vannak azonban egyletek, melyekben évről-évre megválasztatnak a tisztviselők, van egyleti helyiség, van művezető, de nincs működő tag. A napokban voltunk egy fővárosi vagyonban mint tagokban gazdag egylet helyiségében, hol csak a művezető és egy tag volt a tágas teremben. Egy másik egyletnek havi bevétele meghaladja (vagy meghaladná!) a 150 frtot, de még ebből sem telik az egyleti helyiségre. Továbbá több vidéki és egy fővárosi egyletben, a tagdíjhátralékok bár egy egész vagyont képeznek, de a művezetőnek még sem telik.

Mindezen sopánkodás után meg kellene mondanunk e bajok orvoslási módját is. Sokat irtunk, sokat beszélünk és önérzettel mondhatjuk, valamit tettünk is a magyar sport fellendítése érdekében, mind emellett épen nem tartjuk magunkat eléggé doktoroknak egy univerzális gyógymód megállapítására. Hanem az általunk ismert egyleti betegségeknek okát mégis főképp az igazgatóságok élhetetlenségében látjuk. Ez élhetetlenség fentebb felsorolt nyilatkozatai ugyanis csaknem mind olyanok, melyek nem az egyeseknek, de a vezetésnek hibájából származnak. Hisz az egyletek nálunk, ha nem is gombamódra, de egymásután teremnek és életképességet biztosító számban tagjaik is vannak. Így ezután a további sikert csak a helyes vezetéstől lehet függővé tenni.

Az éhhetetlen egylet első sorban mindenesetre azért éhhetetlen, mert az igazgatóság éhhetetlen. Hisz mikor megalakult az egylet, csak megvolt az alakító tagokban az életrevalóság, melyet a helyes vezetés még erősíthet és terjeszthet. De ha az igazgatóság aluszékony, úgy a magyarban mindenütt egyformán szalmatüzű életkedv csakhamar kialszik s az egylet meghalt, mielőtt valóban élt volna.

Nagyon sokan tapasztalhatták az egyleti életben azt a csüggedő munkásságot, mely épen akkor áll be, mikor az egylet már végleg megalakult, mikor a tagok a lelkesítő buzdítást épen az egyleti vezérektől várják. Úgyde ezek épen most hagynak fel ebbeli munkájokkal, mert ők most már csak az ügy felső intézőinek tartják magukat, kiknek a gyakorlatokban résztvenni már derogálna is. Pedig a leglelkesebb tagok is elvesztik kedvüket, ha az egylet vezetői csak szóval járnak elől s a gyakorlatokat lenézik.

Nagyon helyes tehát, ha az egyleti igazgatóságok tagjai az állandóan munkás tagokból választatnak, bár a tapasztalatban gazdag idősebb tagok is méltán foglalnak helyet az ifjabb és tetterősebb társak mellett.

De az egyleti igazgatóságok éhhetetlensége nem csak abban nyilvánul, hogy a sportmozgalmakban épen nem vesznek tevőlegesen részt; hanem hogy az anyagi ügyeket sem vezetnek kellő szigorral. Az egyleteknek tisztviselői itteni teendőiket csak műkedvelői kényelemmel és pontossággal végzik. Mi az egyleti csekély tagdíjak beszédését alig pár egyletnél láttuk rendesen teljesítenni, pedig minden alapszabályzatban olvashatjuk, hogy a tagdíjhátralékosok perelendők és az egyletből kizárandók. Ez elv helyes és az igazgatóságok által szigorúan követendő.

Nagyon sok egyletben a kormányzati ügyek épen nem végezhetők, mert az alapszabály kívánta számban a tagok alig jönnek egybe. Ilyen türhetetlen állapotokat megszüntetne, ha az alapszabályokba bevinnénk egy oly pontot, mely a 3—4 gyűlést igazolatlanul mulasztott igazgatósági tagokat megfosztaná hivataluktól.

Azt hihetné az ember, hogy az igazgatóságok és így közvetve az egyletek éhhetetlenségén lehetne segíteni az egyletek szövetségeivel. Meg is próbálták ezt a tornaegyletek. Nos és az eredmény eddig csak az, hogy egy éhhetetlen egylettel több van hazánkban. A szövetségnek több mint másfél éves munkássága abban összegezhető, hogy kikeresett az országban 20 egyletet és kivetette a tagok száma arányában az egyleti tagdíjat.

Készülődött általános sportszövetség, csónakázó, velocipédező, korcsolyázó stb. szövetség, de jobb is, hogy megfeneklettek a tervek, mert csak hiú reménységet keltettek volna alakulásukkal is. Külföldön van értelme az egyletek szövetségének, mert ott az egyletek valóban léteznek és az egyleti igazgatás nemcsak a gyűlések és vacsorák tartásában nyilvánul.

Nem lehet tehát mást javasolnunk egyleteink életre-keltésére, mint az igazgatóságoknak munkás tagokból

való választását. Ha a már létező egyletek mind igazi életet élnének, úgy örömmel lehetne a magyar sportról beszélni, míg most, ha igazi őszinteséggel irunk, csak panasz jó tollunkra, melyet alig enyhít az a tudat, hogy van a 130 egylet közt tiz-husz életrevaló is.

PORZSOLT JENŐ.

Vitorlaversenyek Amerikában.

Bár még nem olvastam hazai korcsolya-versenyek rendezéséről a mostani évadban, mégis már vitorlázásról akarok néhány szót szólni, ki tudja, nem-e lesznek a közölt adatok indító okai újabb versenyhajók építéseinél az 1887-iki évadra.

1885-ben a new-yorki öbölben mérkőzött az amerikai „Puritan” és az angol „Genesta” a nemzetközi vándorserlegért. Ez idén ismét versenyeztek e vándordíjért, mely alkalommal az amerikai hajóforma fölénye ismét bebizonyult. Az angolok W. Henn R. N. hadnagy kutterjét „Galatea” állították az amerikai hajó ellenébe. Galatea 1884/5-nek télen speciálisan azon czélból épült, hogy az Amerika-serleget ismét Angliába hozza; ezen czélból már mult évben kellett volna Genestával Amerikába indulnia. De a kísérleti futamok nem elégitették ki az angolokat s így nem ment át. Jelenkéntény átalakítások után Henn hadnagy biztosra gondolta venni az amerikaiakat és kihívta őket. (New-Yorki Yacht-Club.) Amerikában négy hajó konkurált azon dicsőségért, a nemzetközi díjat megvédeni: Mayflower, Puritan, Priscilla és Atlantic. Építés-közben legtöbbet Atlantictól vártak; de nagyon csalódtak. A Bostonban tartott versenyben Mayflower győzött s így ez jelöltetett ki a nemzetközi versenyre.

Galatea teste aczélból készült és nagyon hasonlít a mult évi Genestához; csak hogy még végletesebb, mert ugyanazon szélesség mellett sokkal hosszabb. Felépítménye kuttertaketelge.

Az amerikai Yacht szintén hasonlít a mult évi Puritánhoz. Az amerikaiak is nagyobbítják a külterhet a hajó deplacementhez, miáltal a főborda egyenesebb lesz. Mayflower elővitorlája két részből áll ugyan s így általában kuttertaketelagenak mondható, mindazonáltal a fővitorla nem bir a kuttervitorla annyira jellemző formájával, hanem inkább a sloopvitorla régi formáját mutatja.

A két versenyhajó méretei a következők:

	Galatea	Mayflower
összes hossz	31.24 m.	30.48 m.
vízvonal hossza	26.52 „	26.09 „
legnagyobb szélesség	4.57 „	7.14 „
belső mélység	4.04 „	2.59 „
úszás mélysége	4.09 „	2.74 „
főárboez hossza (födélzet-sahling)	19.20 „	16.15 „
mellékárboez hossza	14.33 „	14.02 „
első árboez hajónkívül	11.10 „	11.58 „
vitorlafelület	664.00 „	836.00 „
deplacement	157.6 t.	110 t.
holt teher a tőben	81.5 t.	42 t.
„ „ belül	—	6 „

Az első verseny szept. 7-én (34¹/₂ teng. mfd). Közvetlenül 11 óra előtt indultak el; előbb igen csekély, később hármas szél uralkodott és az első fordulóiig lavirozni kellett. Mayflower körülbelül 1 mfd-dal előbb

fordított és látszólag jobban ment. Visszafelé ez élesen bizonyult be, mert midőn az amerikai ezélnál volt, Galatea még 3 mfd-dal hátrább feküdt. Mayflower vitorlázott 5 h. 26 m. 41 s., Galatea vitorlázott 5 h. 38 m. 43 s. és Galateának leszámítva 42 s., összesen 11 m. 48 s. veretett le.

A második verseny 9-ére volt kitűzve, de érvénytelennek nyilvánították, mert a csekély szél miatt több mint 7 óra kellett; de itt is elől volt Mayflower.

Végre 11-én volt a döntő futam 19 mfd a tengerbe és vissza; először igen jó szél volt, de később felhagyott. Ismét Mayflower győzött 6 h. 13 m. 35 s. idővel, 32 m. verve le Galateát.

Habár nem is lehet feltétlenül az amerikaiaknak oda ítélni a koszorút, mert pl. a versenyző angol Galatea nem képes az angol Irex-szel versenyezni, nem tagadható, hogy ama nimbus, mely az angol kuttereket mint versenyzőket környékezte, ezen többszöri vereségek után meg van törve. Ki tudja mikor emelkednek ismét föl!

Pola, 1887 január 19-én.

SCHWANDA GUSZTÁV.

Velocipéd-ünnepély Újvidéken.

Az „Újvidéki kerékpár (bicycle) egyesület“ 1887 január hó 8-án az újvidéki „Erzsébet szálló“ termében tartotta meg tánczczal egybekötött akademiáját. A bizottság elnöke Paukovits Ottó, titkára Zorkóczy Lajos volt. Az ünnepélyek a legvérmesebb reményeket is kielégítették. Meglepő dolognak tartjuk, hogy a fővárosi velocipéd-clubok már évek óta ezen a téren életjelt magukról nem adnak.

A külföldi egyesületek közül a „Wiener bicycle Club“ tagjait Brämer Elmerhausen bajnok képviselte. A „Budapesti Kerékpár Egyesület“ tagjait Phillipovits Emil és Klem-Mayer Aladár vezették. Az „Achilles Egylet“ kebeléből a legjobb erők működtek közre. A „Temesvári Kerékpár Egyesület részéről“ Eller János, lovag Berszuder és Kovacsits László lettek kiküldve. A „Prvo srpsko velocipedsko drusztvo“ belgrádi egyesület számos kitűnő versenyképes erő által volt képviselve Terzibovits Milorad elnöklete alatt.

Az előadást Bács megye intelligenciája nagyon szép számban figyelemmel és elismeréssel kísérte. Az ünnepély felvonulással kezdődött az összes clubvendégek közreműködésével. A sorrend másodig pontját, „Túl a Tiszán Derecskében, Ketten ülnek egy nyeregben“ előadták Himmelsbach Gyula és Zorkóczy Lajos. A „Gala-Cavalló“ Eberle Lajos főhadnagy teljes szabadsággal vezette. Ezután Vermes Lajos nemzetközi bajnok műgyakorlataival tünt ki és aratott teljes elismerést. Popovits Dusán (Belgrádból) a magasabb akadémiai gyakorlatokat mutatta be. Továbbá kitűntek Radoszavljevits Szvetozár, Markovits Miklós („Achilles-Club“) Blaske Ferencz, Trbkovits Péter, Himmelsbach Gyula, Agyagássy Lajos, Lambauer Ágoston, Pokorny. Mindezt a bicycle körtáncz és a ke-

rekpár multja, jelene és jövője, mint jelmezes előadások zárták be.

A tánczos nők közül következőket sikerült feljegyezni: Giffinger Jozefa, Barits Mária, Davidovátz Julianna, Ditzgen Irma, Dobrazky nővérek, Dungerezski Emilia, George és Daphina, Grossinger nővérek, Jofsics Darinka, Herger nővérek, Hock Leona, Kovacsits Böleszföldi Róza, Kovacsits Jozefin, Kurcz Stefania, Maxinovits Ruzsika, Manojlovits Milojka, Ofner Felice, Pavlovits Desanka, Raits Milánka, Stefanovits Dorka, Szinics Tinka. Továbbá: Aschinger Ferenczné és nővére, Biparits Jánosné, Danolovitsné, Dungerezski Lázárné, Hock Józsefné, Kosztovits Pálné, Manojlovits Dánielné, Manojlovits Kostáné, Manneovits Mladenné, Schomann Jánosné, Stefanovits Lyubomirné, Pompéry Elemérné, Paukovits Ottóné, dr. Vucetics Illésné, Wentzel Józsa, Zombory Lászlóné, Zambauer Ágostonné stb. stb. Másnap a vendég athleták tiszteletére társas ebéd lett rendezve, hol Újvidék egész előkelősége, Parcsetich Félix főispánnal élén, jelen volt.

SZABADKAL.

Korcsolya-verseny Nagyváradon.

Nagyvárad, január 27.

A korcsolya-sport híveinek tegnap délután kedvezett az időjárás. Két órakor már nagy közönség hullámozott a Városliget szigetén. A katonazene hívó szózata meg a nézőket csalta oda. A szigeten kívül-belül nagy élénkség mutatkozott. A korcsolyázók szenvedélyvel vegyültek a már a jégpályán végig síklók közé. Biborpiros arcú leánykák ajkain bájos mosoly játszadozott, fiatal gavallérok önelégülten mérték végig a sima jégfelületet. A kezdők a pálya kevésbé látogatott részére mentek. Milyen kellemes volt a gyakorlattabbaknak, a katonazene ütemei szerint a jégen himbálózni. Még a vigyázatlanok is taktusra bukácsoltak fel és ugyancsak ütem szerint keltek fel, a jég felkarczott porát, azokat a bűnjeleket eltávolítva ruhájukról.

E közben kezdődött meg a verseny. Hoványi Géza pályarendező pontban 3 órakor a verseny megnyitására fogott. A rendezésben Kullmann főhadnagy nyújtott segítséget. Egy perc alatt a jégtükör felülete szabaddá vált. A jel megadatott. A 101-ik ezred kitűnő zenekara reárendített egy indulóra.

Az első a kezdő fiatalok versenye volt. Versenybírák voltak: Heim kapitány és dr. Hoványi Ferencz.

Az első versenyben elsőnek érkezett Gonsory Béla, másodiknak Hoffer Emil, harmadiknak Örley Béla VI. gymn. tanulók.

A második versénynél, miután Kullman főhadnagy pályarendező kijelentette, hogy a hölgyek közül kezdők nincsenek, a hölgyek „kezdő-versenye“ elmaradt. Következett a „gyakorlattabbak versenye“. Résztvettek benne Ritoók Emma, Veisz Sándorné, Szász Flóra, Nagy Gyárfásné, Wertheimstein Klarisz és Aranka és Pildner Zelma. Elsőnek érkezett a versenyzők legkisebbike, Pildner Zelma, másodiknak Nagy Gyárfásné úrhölgy. A többi versenyzők egyszerre érkeztek be.

A „fiatal urak versenye“-ben első volt Komlóssy József, második dr. Hoványi Gyula jogtanár, harmadik Kullmann főhadnagy.

Az utolsó versenyben: pálya egyszer körül (600

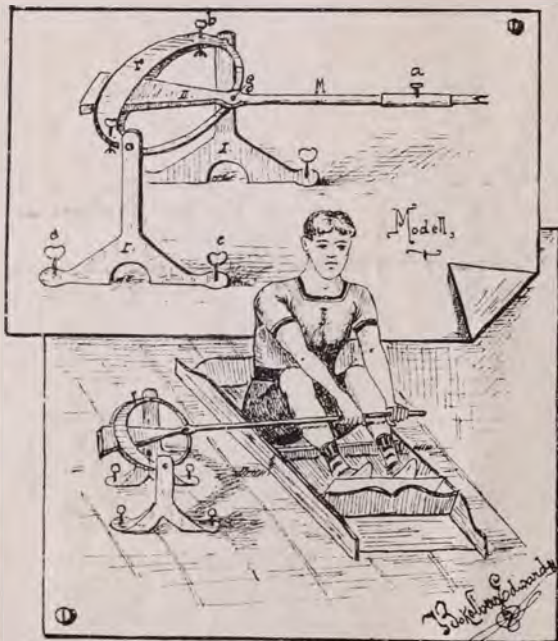
m.), szintén Komlóssy József volt a győztes, ki 73 mp. alatt futotta körül a pályát, második győztes dr. Hoványi G. jogtanár volt, ki 84 mp. alatt tette meg a nagy utat. A többi versenyző urak közül dr. Berkovics Miklós 86 másodperc, Papolezy Ferencz 95, Kothanschek főhadnagy 100 mp. alatt érkeztek.

Azután következett a díjak kiosztása. Mindenik győző díszéremjelvényével felékesítve hagyta oda a pályatért. Az érdekes multság 5 óráig tartott.

A csónakázók training-gépe.

(A feltaláló Bockelberg Ede rajzával)

Magyarországon az egyes sportoknak kevés olyan lelkes híve van, ki az időjárás által a szabadban üzhetlenné vált gyakorlatait a szobában folytatná. Így hát még újságnak tűnhet fel a Bockelberg Ede által feltalált s itt bemutatott szobai csónakázó készülék. Holott külföldön az ilyenféle találmányok már régen minden csónakázó előtt ismeretesek.

Igaz ugyan, hogy Angliában még a jeget is feltörök a csónakázók számára és télen az evezéssel épen nem hagynak fel, de az egészen zord időben mégis csak a trainirozó gépekre szorulnak az angol csónakázók is.

A Bockelberg által feltalált készülék tehát nem egészen új s csak tökéletesített alakja egy ilyen amerikai találmánynak. Az eddigi trainirozógépek legtöbbje gummi ellenállással van szerkesztve. Bockelberg gépén a surlódás helyettesíti a gummi ellenállását. A kisebbíthető és nagyobbítható surlódás mellett az evezésnek minden mozdulatát kivihetővé teszi az ovális evezőtartó *r*. Az evező vége ugyanis *S*-nél át van furva, odaerősítve a koronghoz, míg lapos vége (II) a *b* csavarral össze- és szét-ereszthető lapok közt mozoghat. Így a könnyebb és erősebb evezési mód e csavarral állítható be.

Ha az evezőt a vízen bemejtjük, úgy kezeinket a

hátradüléskor felemeljük. E mozdulatot lehetővé teszi a gép ovális alakja. De még az evezőknek a csuklófordítással való kiesapását is utánozhatjuk e gépen, mert *a* csapnál az evező ketté van vágva és egy hüvelybe akként erősítve, hogy a kezünkben levő vég fordítható. A csónakot ép úgy mint az eddigi találmányoknál is, egy mozgó ülésre berendezett szekrény képezi, míg az evező készülék két talpon a szoba padozatába erősíthető.

Az egész alkotás oly egyszerű, hogy bármelyik vidéki asztalos is megcsinálhatja, ha ugyan akadna nálunk oly lelkes csónakázó, ki télen, magányos szobájában rászánná magát az ily szárazföldi csónakázásra.

B.—

Korcsolya-verseny Budapesten.

Az I. ker. polgári kör által rendezett korcsolyaversenyek másodikán f. hó 2-án folyt le nagyszámú néző közönség előtt. Mind látványosság, mind sport tekintetéből igen komoly számot tesz a kör által ez idén is sikerrel rendezett verseny; az ideai versenyzők nagyobb számával, s az elért eredményekkel messze túlhaladta a tavallit; a korcsolyázásra legalkalmasabb időben s jó jégen ment végbe a küzdelem.

A versenybíróóság a következőleg alakult meg: br. Fejérvári Géza elnök helyettesítésében Jekelfalussy örnagy; barátosi Porzsolt Gyula, dr. Cherny Lajos, dr. Fischer Samu, és Ferdinándy Béla; indító gr. Beckers Frigyes, terméző Oheroly János, versenytitkár Beiwinkler Károly, a jégpálya igazgatója, időmérő: Terbócz István, dr. Orlay Antal és Mészáros István.

Az egyes versenyek lefolyását adjuk a következőkben.

Megnyitó versenyül az első versenynapról elmaradt

1. verseny hátrafelé tartatik meg. Táv 300 méter. Amateurok számára. Tét 1 frt. Ezüst érem és tiszteletdíj az elsőnek, bronzérem a másodiknak. Indultak: Pyber Ede, B'rtoun Adorján, Pirovich Aladár, Köpeczi Bócz József és Keuler Iván. Sikerült indítás után Keuler Iván a csoportból kivált s folyton vezetve érkezett be elsőnek 70 mp. alatt, második Pyber Ede 71 mp. alatt, Pirovich Aladár egy oszlopnak neki ment és felbukott; a record jónak egyáltalában nem mondható.

2. Ifjak versenye. Táv 300 méter. Nyitva a kör jégpályáján évadjegygyel bíró oly ifjak számára, kik 15 évnél nem fiatalabbak, de 18-nál nem idősebbek. Tét nincs. Tiszteletdíj az elsőnek, másodiknak és harmadiknak. Tizennyolcz fiatal erő mérkőzött itt egymással két csoportban; az első küzdelemnél a következő sorrendben érkeztek be: Rogulya Károly 46, Nimmerfroh János 48 és Alkér Ernő 56 mp. alatt; a második csoportban Kiss Ernő 46, Wein Dezső 46 $\frac{1}{2}$ és Keleti Gábor 47 $\frac{1}{2}$ mp. alatt, ezen beérkezett ifjak a később történt döntő küzdelemnél ismét összemérkőztek, a midőn a kis Wein Dezső érkezett be, igen érdekes küzdelem közt Kiss Ernő előtt egy fél másodpercnyi előnnyel; harmadik lett Keleti Gábor. Wein Dezső recordja (35 mp.) a mai küzdelemek közt a legkitünőbb, sőt a korcsolyázási legjobb eredményeket is megközelíti; általában ezen ifjúsági versenyek, mint már multkor is, meggyőztek bennünket, hogy helyesen teszi a versenyeket rendező bizottság midőn fiataljainkat buzdítja küzdelemre s testedzésre, náluk lehet találni mind versenyzésre kedvet, de sőt aránylag jobb és nagyobb képességet is, mint felnőtteknél.

3. Találkozási verseny. Táv 250 méter. Nyitva amatőrök számára. A starttól egyszerre ketten-ketten indulnak ellenkező irányban, vezényszóra. Ezen kettes csoportok nyertesei ismét kettes csoportokba osztatnak s ez eljárás addig folytatatik, míg a díjak sorsa el nem dől. Ha valamely versenyző páratlanul marad, úgy idő ellen fut, hogy a többi csoportfutamokban részt vehessen, s ekkor egy vesztesnek legjobb időrecordját kell legalább elérnie. Az első találkozásnál balra tarts! a czél előtti találkozásnál jobbra tarts! Ki e szabályok ellen vét, disqualifikáltatik. Holt verseny esetén mindkét versenyző részt vesz a további csoportfutamokban. Tét 1 frt. Tiszteletdíj az elsőnek és másodiknak. Indultak: Szeghő Cornél, Wieltinghof Gyula, Katinzky Ernő, Tóth Béla, Ferdinándy, Berzi, Brooser Mór, Makner Andor. A döntő küzdelemnél első lett Katinzky Ernő, második Brooser Mór, az előbbi egyik küzdelménél 34 mp.-nyi szép időt tudott felmutatni, bár ennél sokkal jobb a fiatal Wein Dezső recordja 300 méterre 35 mp.; az ilyen verseny különben nagyon hosszadalmas, sőt nem is oly érdekes, mint a csomós indítással történő, ajánljuk ennek jövőre eltörlését.

4. Síkverseny. Táv 600 méter. Nyitva magyar amatőrök számára. Valamely verseny nyertese (handicapet kivéve) 20 méter, a hölgyek díjának nyertese 40 méter térhátránnyal indul. Tét 1 frt. Ezüst érem az elsőnek, bronz érem a másodiknak. Indulnak: Pyber Ede, Vasköy Andor, Russwurm Kálmán starttól, Keuler Iván és Fassberger József 20 m. térhátránnyal, Vasköy a vezetést rögtön átvéve, könnyen győzött 1 p. 33 mp. alatt, második Keuler Iván 1 p. 40 mp. alatt.

5. Nemzetközi síkverseny. Táv 1200 mtr. (Pálya ötször körül.) Nyitva amatőrök számára. Tét 2 frt. Arany-érem és tiszteletdíj az elsőnek, ezüst-érem a másodiknak, bronz-érem a harmadiknak. Az arany-érem csak abban az esetben adatik ki, ha a nyertes a versenytávolságot 2 perc és 45 másodperc alatt, vagy ezen belül futja meg, ellen esetben részére is csak ezüst jár. Indultak: Pirovich Aladár, Gresznarik Aladár, Demjén Sándor, Köpeczi Bócz József, Sándor Ákos, Sándy Gyula, Makucz Arthur, Dürr Károly és Planer Jenő. Roppant erős rohammal történt indítás után az élre váltakozva jutottak fel, míg Dürr azt tovább megtartva vezetett, a roham sebességéből folyton vesztve, Pirovich szép küzdelemmel a csomóból kiválva, erősen szorítva Dürret, folyton közelebb ért az élhez, míg nem sikerült is azt elérnie s mint biztos nyerő ért be elsőnek 3 p. 7 mp., míg Dürr második lett 3 p. 10 mp., harmadik Sándy 3 p. 14 mp. alatt, miután előtte a versenyzők majd mindnyája feladta már a versenyt; Pirovich a benne helyezett bizalmat nem hagyta cserben, s szép egyenletes kitartó koresolyázásával győzött, bár legkövetlenebb ellenfele, Dürr, ha szigorúbb training-et csinál, igen nagy valószínűséggel lehúzuá őt; gyorsabb futásával s jobb tartásával előnyben látszott lenni ma is felette, de a távolságot már nem bírta ki; egy másik ellenfelében is nagyon bíztak ismerősei, ez Planer Jenő volt, egy magas szikár, de erős edzett izmú fiatal ember, igen szép sebességgel halad a jégen, csakhogy szomorúan tapasztalhatta azt, mit nem győzünk sohasem eleget ismételni, training nélkül ne versenyezzünk; jövőre egy nagyon számot tevő ellenfél leend, ha okul idei malheurján. Az elért record 3 p. 7 mp. több lévén a kiszabott időnél, győztes csakis ezüst érmet kaphatott, a record különben közép-jónak mondható.

6. Akadályverseny-handicap. Táv 500 mtr. Nyitva amatőrök számára. Négy hóakadálylyal,

melyeknek alapja 1 méter, koronája 0.6 méter széles, magassága pedig 0.4 méter. Handicap a startvonalától számítandó térelőnyben vagy térhátrányban adatik, melyek össze az első indulótól az utolsóig 100 méternél nagyobb nem lehet. Tét 1 frt. Tiszteletdíj az elsőnek és másodiknak. Handicap közlés közvetlenül a verseny előtt. Indultak: Vasköy Andor, Sándor Ákos, Ferdinándy Berzi és Fülöp Ferencz; szép rohammal indultak; a gátnál azonban sok felbukás volt, míg aztán Vasköy Andor szépen kiválva, könnyen győzött 1 p. 28 mp., jó idő alatt, második Ferdinándy Berzi 1 p. 49 mp. alatt.

7. Nemzetközi akadályverseny. Táv 1000 mtr. Nyitva amatőrök számára. Nyolcz hóakadály, ezek közül 4 akadály a fennebbi (6. sz.) méretekkel, 4 akadály pedig 2 méter széles alappal, 1 méter széles koronával és 0.5 méter magassággal. Tét 2 frt. Ezüst-érem és tiszteletdíj az elsőnek, bronz-érem és tiszteletdíj a másodiknak, bronz-érem a harmadiknak. Indultak: Sándor Ákos, Vasköy Andor, Kirényi Lajos, Köpeczi Bócz József. Erős rohammal történt starttal az első akadálynál valamennyien felbuktak, de gyorsan lábra kapva folytatva a versenyt, Sándor Ákos vette át a vezetést, sikerülvén neki a gátakat szépen átugorni, hol páros lábbal, hol pedig az úgynevezett athléta ugrással, mely igaz hogy biztos és erős lábakat igénylő veszélyes ugrás, de felette előnyösnek mutatkozott, mivel ezen ugrásnál sem az akadály előtt nem kell lassítani a rohamot, a leugrás után pedig rögtön tovább lehet koresolyázni, ellenfelei folyton felbukva, a gátaknál nagyon elmaradtak. Győzött Sándor Ákos 3 p. 4 mp. 2-ik lett Vasköy Andor 3 p. 14 mp. a., harmadik Kirényi Lajos. Sándor Ákos egyike a főváros legbuzgóbb sportmannjeinek, athléta, velocipédező, koresolyázó; kis alacsony termete vas akaratot, erős, edzett izmokat rejt magában, valóban szép eredményeket ért el eddig is, de a koresolya-akadály-versenyben sokáig marad még legyőzhetlen, mai győzelme egy igen szép babért fűz koszorújához.

8. Vígaszverseny-handicap. Táv 300 méter. Nyitva azok számára, kik a II., III., IV., V. és VI. számú versenyben futottak, de díjat nem nyertek. Tét nincs. Handicap térelőnyben vagy térhátrányban, melyek össze 60 métert meg nem haladhat. Tiszteletdíj az elsőnek és másodiknak. Indultak vagy nyolczán végül Planer Jenő daczára 30 méter térhátrányának, könnyen győzött 42 mp. alatt második Makucz Arthur 43 mp. alatt.

9. Tulajdonképen a 8 számmal kellene jelezniünk ezen versenyt mert az utolsó az, de többet akarva vele foglalkozni, utolsónak hagytuk. A műverseny feltételei: Nyitva amateur-gentlemanek számára. Tét 2 frt. Ezüst érem és tiszteletdíj az elsőnek, bronz érem a másodiknak. Előgyakorlatok: 1. Ivezés előre, kifelé haladva. 2. Ivezés hátra, kifelé haladva. 3. Hármás, előre kifelé kezdve és fordítva. 4. Kettős hármás előre kifelé kezdve és fordítva. Azon versenyzők, kik az előgyakorlatokat korrektül végzik, 3 percnél több időt igénybe nem vevő szabad (tetszés szerinti) műgyakorlatok végzésére bocsátatnak.

Küzdelemre jelentkeztek Földváry Tibor és Pirovich Aladár. Foglalkozunk előbb Pirovichehal; a sík versenyben különösen nagyobb távolságra erős ellenfél marad még sokáig, de műkoresolyázásban sem ma, sem pedig hosszú ideig nem vehetne részt győzelemre kilátással, az előírt gyakorlatok mindegyikét sem tudta végig csinálni, a test tartása pedig határozottan rossz, tulságos mozgások hajlított térdekkkel, s felemelt karokkal; a szabadon választott gyakorlatok pedig felette messze vannak még az első rangúaktól, hallomásunk szerint azonban Pirovich

csakis azért nevezett, hogy a verseny megtartható legyen, miért a nagy közönség meleg köszönetét érdemelte ki, alkalmat adván ennek azon valóban nagyszerű látványban gyönyörködhetni, mit Földváry Tibor korcsolyázása nyújtott. Az a szép elegáns testtartás, és jégen való biztonság, melylyel az előirt gyakorlatokat Földváry véghez vitte, már nemcsak meglepte, de élénk tapsolásra, kalap és kendőlobogtatásra ragadta a nézőséget, midőn aztán ismételve megjelent a sima elzárt jégtáblán, egy az egész pályát befutó belső körrel kezdett fordított hármassal, bámulása és őszinte elismerése határt nem ismert a látottak fölött; gyönyörű átmenetekkel csinálva a Jackson-Haynes mazurkát, egyik korcsolya hegyét beakasztva a jégbe, pirvette-et, majd egy lábán a „körfűrész“-t; a nyolczasokat; a fordított harmasokat különféle kezdettel, s a rébékét két lábbal sok változataival, az élváltásokat egy lábbal nyolczas alakban, a Curtis-walzer-t s még sok más műgyakorlatot. Minden gyakorlatának kivitelét a legnagyobb biztonság s legszabályosabb plastikai testtartás jellemzi, kezének nyugodt, de nem merev, úgynevezett zsinóron (katonás) tartása semmiképen nem akadályozta a legnehezebb műgyakorlatok kivitelében; a legszebb könnyedséggel siklott át egyik nehezebbnél nehezebb gyakorlattól a másikra, nem volt ott semmi megszakítás, egy figura volt az egész, a három percet jól betöltött időn keresztül. Sokan többször láttuk már Földváryt korcsolyázni a pesti jégen, de mert részben a kis helyen akadályozva volt, másrészt pedig produkálni szerénysége miatt nem szeret, fogalmunk sem volt, hogy ily kitűnő magyar korcsolyázónk van, versenynek kellett lenni, mely megismertetett vele; Földváryval a műkorcsolyázásban Magyarországon jelenleg győzelemre kilátással senki sem versenyezhet, de azért hiszszük, akad jövőre is oly vállalkozó sportsmann, ki a verseny megtarthatása végett jelentkezni fog versenyre. Földváry korcsolyázása után a közönség a legnagyobb lelkesedéssel üdvözlé őt, köszönetül a kedves látványért.

A versenyek lefolyása után következett az igen csinos, izlésesen összevalogatott s általában igen értékes díjak kiosztása, midőn ismételve kijutott a győzteseknek a taps és éljen.

Igazi elismerést és köszönetet érdemelt ki a budai I. ker. kör, s különösen a verseny-rendező bizottság fáradozásaiért; az elért siker pedig méltó jutalmul szolgálhat nekik. A korcsolyázási sport előrehaladásának nagy lendületet adtak versenyeikkel, s részükre pedig, — szomorú ugyan nekünk pestieknek constatalni, de úgy van — vezérszerepet juttattak a jégen. Csak előre! Jó példára van szükség!

Hetvenen felül voltak nevezések, s hogy e nevezések komolyak voltak, bizonyította az, hogy csak alig néhányan maradtak el a starttól. Az elért recordok általában jóknak mondhatók, s a megjelent versenyzők egyik-másika kitűnő erőnek is mondható. A kétnapi verseny úgy a közönség-, mint a versenyzőknél a legkedvesebb emléket hagyta hátra; s üdvözlőtek egymást a legközelebbi viszontlátásra.

PORZSOLT BENÓ.

A bécsi korcsolya-verseny.

(1887. január 23.)

A mint a jó budaiak az első napi versenyüknél úgy a bécsiek is izzadva 6 fokos melegben küzdöttek a jég bajnokságáért; igen szép közönség előtt nagyon rozserendezéssel, s még rosszabb jégen tartották versenyüket. Az összes versenyek nem igen bírtak érdekes lefolyással,

s kivéve az egyetlen bajnoki küzdelmet, lehet mondani „walk over“-t csinált a győztes valamennyi versenynél, jó hátul rosz kísérettel, különben a verseny lefolyását adjuk a következőkben:

1. Megnyitó verseny. 800 mét. Indultak négyen, s köztük a müncheni bajnokjelölt Blatter, ki mindjárt az indításnál az élre jutva, folyton vezetve a legnagyobb könnyúséggel győzött 2 perc 16 $\frac{1}{2}$ másodperc alatt.

2. Juniorok versenyén (800 mét.) nyolczan álltak ki a jégre egymással küzdeni, kik közül Elis W. nevű bécsi győzött 2 p. 29 $\frac{1}{2}$ mp. alatt könnyen körülbelül 15 méterrel elhagyva a másodikat; ezen versenynél a győztes volt egyedül ellátva az úgynevezett Friz futó verseny-korcsolyával míg a többiek részint halifax, részint Jackson-Haymes szerkezetével. A Friz korcsolyák különösen rosz, puha jégen határozottan előnyösebbnek tünnek fel a más fajtákkal szemben.

3. Osztrák korcsolyázó bajnoki verseny. 1600 mét. Hárman jelentek meg a startnál, Blatter a megnyitó verseny és a bajor bajnoki küzdelem győztese, Millanich a tavali bécsi korcsolya bajnok és végül Gabriel R., ki azonban ellenfeleivel szemben egyáltalában számot sem tett, mit maga is hamar belátván, a versenytért nem sokára az indulás után ott is hagyta. A két bajnok közt igen szép verseny folyt le; Blatter a belső, Millanich a külső körben indultak, roppant gyors indítás után szorosán egymás mellett haladtak jó darabig, midőn azonban Millanich látta, hogy az élre nem tud jutni, visszamaradt a második helyre és közvetlen utána haladva, jóval lassúbb tempóban tettek meg öt kört, a hatodik s utolsó kör elején Millanich ismét megkísérelte a vezetést átvenni, igen erős rohamjával sem tudott azonban célra érni, míg végre az utolsó negyedkörben feladta a versenyt. Blatter vagy 50 méter térelőnyvel szépen győzött 4 p. 32 mp. alatt; Millanich a verseny végén egészen ki volt merülve, míg Blatter jó kondícióban volt.

4. Hátrafelé verseny. 800 m. Két pályázó közül játszva győzött Oblak 4 p. 32 mp. alatt.

5. Nagy akadályverseny. 800 mét. nyolcz akadálylyal. Millanich és Fanner küzdöttek egymással s mindkettő szépen és korrektül ugrotta az akadályokat; Fanner azonban, dacára nagyobb ugrásának, a sebesebben futó Millanichnak volt kénytelen a babért átengedni; a rekord 2 p. 32 mp. volt.

6. Magas ugrásban a két előbbi versenyző mellett még Tauber is megkísérelte a versenyt, de hamar kiesett abból; az ugrásokat 75 czm. magassággal kezdték s lassan haladva 1 m. ugrással Fanner győzött, végül következett

7. a távol ugrás; itt négyen küzdöttek a babéért, mit végre is Fanner, az igen kitűnő és biztos ugró, vitt el 460 czm. legnagyobb ugrással. —T. —I.

Különfélek.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

Frey Lipót a bécsi híres koresolyaművész legutóbb Linzben lépett fel, s tovább egy óránál gyönyörködtette a nagy nézőközönséget műkoresolyázásával; igen érdekes és kaczagtató pontját képezte mutatványának „Lord Dafongdy első koresolyázási kísérlete”.

Szerencsétlenségek a jégpályákon. A ligeti egyleti jégen közel egymásután két jeles koresolyázó nő esett el szerencsétlenül, még pedig a vigyázatlanul, vadul száguldó férfiaktól taszítottván el. Igazán a legélesebb kritikát hívják ki maguk ellen jégpályáinkon a közönséggel szemben illetlenül viselkedő gavalléraink. Minden nap lehet hármásával összefogódzott koresolyázókat látni, kik nemcsak a műkoresolyázókat, de a körben haladókat is veszélyeztetik idétlen futásukkal. Az egyleti bizottsági tagok rendszeren feltűzik jelvényüket, de egyébre mint az egyirányba való haladásra épen nem vigyáznak fel, holott a túlságos gyors koresolyázókat s a nők iránt figyelmetlen udvariatlanokat is figyelmeztetniök kellene. Hisz van egy pár olyan koresolyázó a jégen, kik már közveszélyessé váltak a közönség szemében, és nincs ki illedelemre figyelmeztesse őket.

Az „Achilles Club” jégversenyei (jan. 23.) elhasználtattak. Nevezések szép számban érkeztek. Palics tava tükörsima jégréteggel bír, azonban rianásokkal tele. Akadályversenyekre rendkívül alkalmas. Tagjaink közül többen rendszeren kimennek bicyclevel és a koresolyázók boszankodására és erőlködésük daczára — a sima jégen is — fölényüket játszva mutatják be. Jégvitorlásainkkal valódi sportelvezettel járó kirándulásokat tartunk. A magánjellegű mérkőzések gyakoriak. Együletünk teljes kényelemmel ellátott jégpályával rendelkezik bent a város területén is, közvetlen a vasuti indóház előtt. A mi meglepő a szabadkai koresolyázó világban, az, hogy a hölgyek kevesen karolták fel.

VERMES LAJOS.

A „Szabadkai Vívó-Társulat” 1887 február hó 9-én a „Hungaria” szálló termében, társulati helyiségében tánczvigalmat rendez. A társulat tagjai a következők: Választmány: dr. Békeffy Károly, Biró Károly, dr. Brenner József, Dengl Alajos, Farkas Zsigmond, Fratricsevics Péter, Jankovich Kázmér, dr. Stipl Károly urak. Pártoló tagok: Antunovits Mátyás, Birkáss Gyula, ifj. Dobel Károly, dr. Gulu György, Gyelmis Gerő, Jakobcsics Mátyás, Jankovich Aurél, Kovacsics Emil, Lénárd Máté, Leovics Simon, Lichtneckert András, Mamusich Lázár, Mánich Péter, dr. Milkó Izidor, Pertich János, Pertics Mihály Rádics Dusan, Regényi Lajos, Stelezl Frigyes, szabadkai általános takarékpénztár, szabadkai takarékpénztár és népbank. Sztankovics Sándor, Varga Károly, bajsai Vojnics Antal urak. Vívó tagok: Antunovics Andor, Balogh Zsigmond, dr. Békeffy Gyula, Csákváry Lajos, Dávidkó Jenő, dr. Dembicz Lajos, Görgey László, Guganovics László, dr. Gyorgyevics Szredoje, dr. Homoky Kálmán, Horváth Ödön, Harmansok György, Ivanics István, Izcsecseszkul Leo, dr. Janiga János, Jankovich Géza, dr. Káplány Antal, Karácsonyi Árpád, Kirner Dezső, Konstantin János, Kuluncsics Andor, Lénárd Miklós, Lyubibratics Kelemen, Macskovics Titusz, Máté Károly, Merkovicz Ferencz, Milassin Ignác, dr. Milassin Kálmán, dr. Milassin Miklós, Milkó Henrik, Milhofer Lajos, Muesi György, dr. Mukics Károly, Muntyán Valér, Ott János, Petrovics Dusan, dr. Rádics Péter, Safári Kálmán, Scossa Zoltán, Steininger Gyula, Sztokjovics Emil, Szende Géza, Szüsz Bernát, Takács Ede, Takács

Károly, Ujj János, Wachtl Károly, Vécei Samu, Vojnics Béla, bajsai Vojnics Imre, bajsai Vojnics Pista, Vukovicz Gábor, Zahorszky Kálmán, Zászló Mózes urak. Vívómester: Szigethi Benedek Gyula úr.

A hazai torna-egyletek szövetsége már megkezdte működését. A szövetségbe eddigelé harmincz torna-egylet lépett be. Az igazgatóság első lépéseit a megszűnt torna-egyletek újjászervezésének szenteli és köszönettel fogad minden segédkezést, a melyet a vidéki ügybarátok följajánlanak. Szívesen vesz továbbá minden értesítést is, a mely fáradozása sikerét előmozdítani alkalmas. A kisebb körben működő egyleteket, a melyekkel eddig nem érintkezett, ezen az úton kéri föl, hogy alapszabályaik közlése mellett a szövetséggel még az esetre is összeköttetésbe lépjenek, ha viszonyaik a szövetségi czélokra szánt csekély évi járulék fizetését meg nem engednék. A szövetség titkára Krenedics Gyula (Vár díszter 2. sz.) bármely irányban intézett kérdésre szívesen ad fölvilágosítást.

Magyar gyermekjátékok gyűjtése. A második tanítógyűlés megbizta Budapesten lakó tagjait, hogy egy magyar játékkönyv megalkotása iránt tegyék meg a szükséges lépéseket. A megbizottak e végből fölhívták az összes magyarországi tanítókat, hogy gyűjtsék össze az iskolai és ifjúsági gyermekjátékokat, úgy a mint a falusi gyermekek játszákat s küldjék be a bizottsághoz. A felhívásra tiz gyűjtőtől hatvanégy gyermekjáték leírása érkezett be, több változatban. Minthogy ez a magyar játékkönyv megalkotására nem elegendő, a bizottság a beküldés határidejét márczius 1-ig meghosszabbította s újból fölhívta a hazai tanítókat, hogy a vidékükön divatos gyermekjátékokat (az énekelhetőket hangjegyre téve) a jelzett határidőig dr. Kiss Aron pædagogiumi tanárhoz (Buda. állami tanítóképző-intézet) küldjék be.

A pozsonyi torna-egylet f. évi január hó 8-án megtartott rendes évi közgyűlésen megejtett választás alapján a tisztikar és választmány következőkép alakult meg: elnök Andrejezo Tivadar, alelnök Krajnyák József, pénztárnok Piovarcsi Ferencz, orvos dr. Zsigárdy Aladár, ügyész dr. Samarjay Emil; választmányi tagok: Mossóczy István, Kölbl Hugo, Wigand Mór, Schubert István, Dömötör Iván, dr. Kuncz Rezső, Tichy Tivadar, Kutruetz Rezső, dr. Csöke József, Takács István, Mitterhauser Károly, Angermayer Károly, Stauss Ottó, Takács Gyula és Esch Gyula; választmányi póttagok: Hubert József, Dach János, Fasold Győző, dr. Schönviczky Bertalan és Mayer Károly.

Anglia és Ausztrália közti sport-háború. Még csak alig végződött be a nagy esőnak-küzdelem, melyből Ausztrália jött ki győztesen, már ismét igen érdekes versenyeknek híret hozza a táviró. Harry Hutchens az angol futó bajnok Ausztráliába ment kiköszörülni az Angliának a sport terén szenvedett csorbáját. Az első küzdelemben Samuel nevű futóval szemben, ez nem sikerült, mert az az indítástól kezdve folyton vezetve, könnyen győzött 150 yardnyi távon. Samuel eddig majdnem ismeretlen volt képességéről, annál nagyobb a dicsősége most már. Hutchens vereségét azonban fényesen helyre hozta T. Malone-val szemben, kit kétszer 150 és 250 yard távolságon is legyőzött; igen nagy favorit volt Malone, de annál nagyobb volt veresége; mindkét ízben Hutchens folyton vezetve könnyen győzött. Erdekét emelte a versenynek az is, hogy az utóbbi versenyeken Beach a sculler-bajnok volt az indító.

Háromkerekű velocipéd a jégen. Berlinben jan. hó 8-án igen szép számmal jelentek meg a jégen a berlini velocipédisták, a corso-menet szépen sikerült minden baleset nélkül. Nagy kár, hogy Budapesten a tavali Vermes Lajos és Ehrlich János által sikeresen bemutatott kétkerekű velocipédézést ez idén nem ismételték, egyike ez a legfestőibb látványoknak.

Hetvenkét órai gyaloglás. Londonban f. hó 21. egy igen érdekes, de testgyakorlati szempontból egyáltalában nem helyeselhető match lesz az angol professionalista gyaloglók közt; a feltétel: ki tud 72 órai idő alatt „tisztta járás”-sal megtenni; eddigelé mint hírlík G. Littlewood, G. Harael, Cartwright trainiroznak a versenyre.

1407 augol mértföldet velocipédézett be az ismert professionalista Schock A. hat nap alatt, az eddigilegjobb rekordot 1 mértfölddel megjavítva; ellenfelei Morgan 1165 és Armaindo Luiza 1050 ang. mértföldet hajtottak be.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”
testgyakorlati képes hetilapra.
Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen

magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató ezikeket és képeket közöl a tornázás, atletika, csónakázás, úszás, velocipédzés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s ki-merítő tudó-

sításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama bekötve 6 frt
 „ „ 1885-iki „ „ 8 „
 „ „ 1886-iki félévi folyama „ 4 „

Tartalom: Élhetetlen egyletek. Porzolt Jenőtől. — Vitorlavarsenyek Amerikában. Schwanda Gusztávtól. — Velocipédünnepély Újvidéken. Szabadkaitól. — Korcsolyaverseny Nagyváradon. — A csónakázók training-gépe. R.-tól. — Korcsolyaverseny Budapesten. Porzolt Benőtől. — A bécsi korcsolyaverseny. — t. — i.-tól. — Különfélék.

A közelgő ünnepek alkalmából

ajánlják

LOBMAYER JÁNOS FERENCZ és társa

Budapest, IV., Károly-körút 18.

az országos kiállításon

kivétel nélkül kitüntetett boraikat,

továbbá:

KLEINOSCHEG TESTVÉREK

Graczbán

francia módon készült pezsgőiket

speciálitások $\left. \begin{array}{l} \text{„Athleta”} \\ \text{„Bicycle”} \\ \text{„Turner”} \end{array} \right\} \text{ pezsgők palackonként ft. 2—}$
 8—10 „ „ „ „ „ „ „ „ 2—
 „ „ „ „ „ „ „ „ 1.80

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ES CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJANI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországy összes tanintézetekének.

Szerkesztőségünk közelebb a következő hivatalos iratot kapta:

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny tek. szerkesztőségének Budapestén.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a szerkesztőséget, hogy becses lapjukat, a „Herkules“-t, az „Újvidéki Kerékpár (Bicycle) Egyesület“ a f. hó 1-én tartott évi közgyűlésen egyeleti hivatalos közlönynyé választotta.

Újvidék, 1887 febr. 4-én. ZORKÓCZY LAJOS,
egyleti titkár.

A tánczról.

Ugyan kinevetne bennünket mindenki, ha testgyakorlati szempontból bálozásra serkentenénk az ifjúságot; s épen a mait, mely e nélkül is túlságosan lelkesül az alapjában csakugyan testedző, de tényleg testrontó tánczolásért.

Minden társaságban forgó férfi és nő első és rendszeren kedves kötelességének tartja, hogy tánczolni tanuljon. A táncz a jó módor, a társadalmi műveltség elengedhetetlen követelményének tartatik nemcsak nálunk, de a legműveltebb nemzeteknél is. Az uralkodó udvarokban, mint a szerény polgári körökben a szülők egyforma gondal igyekeznek gyermekeiket tánczolni tanítani.

Az úri nevelésben mondhatnók a táncztanítás az első helyen áll és a nőknél csaknem kizárólag az egyedüli testnevelés is. Úgyhát túlpuritán törekvés volna a tán-

czolás ellen törni, mikor a nők nagy részénél még testgyakorlati jelentősége is van.

A tánczok története meg minden nép fejlődésében arról győz meg bennünket, hogy a harezi mint polgári ünnepélyeknél a táncz elmaradhatatlan volt. A még vad népek vigassága és a civilizált világ bálozása közt vajmi kevés is a különbség. Vannak néptörzsek, hol a tánczban a szédülésig, az ájulásig fárasztják magukat a tánczosok, ép mint báljaink előtánczosai. A vadak közt annak táncza nyeri meg leginkább a nézők helyeslő kurjongatását, ki a legörületesebb gyorsasággal s a legtovább forog, míg nem összeesik. És e képzelhető vad jelenetet sok csárdás-tánczosunk megközelíti báljainkban.

Nehéz dolog a tánczról úgy írni, hogy ne ócsárolja az ember, mert mindig csak az a most divatos 10—12 órai tánczolás jó eszünkbe, mely ellen pedig írni is felesleges; mert hisz ártalmasságát mindenki belátja, de a divat ellen mit sem lehet tenni. Pedig a mérvadó jó példát megadja maga a királyi család udvari báljain. Az udvar ugyanis röviddel éjfélt után mindenkor elhagyja a táncztermet. Mi e józan tettben nemcsak formaiságot, de szép elvi jelentőséget is látunk. A táncz pár órán át kitünő hatással van a test és lélekre egyaránt, de ezentúl mindkettőnek csak romlását segíti elő.

A tornázás, mely igyekszik mindenféle testgyakorlatot helyettesíteni, a táncz lépések elemeit is felölelte különösen a női szabadgyakorlatokban. A tornázásban a szabadgyakorlat az, mely majmává lehet minden testgyakorlatnak, és valóban ez igyekezet meg is van a tornászokban. Ezt nem hozzuk fel a tornászok kicsinyítésére.

csak azon jellemző vonást emeljük ezáltal ki, mely a tornázást alakulásától máig jellemzi. Megvan a tornaszabadgyakorlatokban az úszás, vívás, boxolás, esónakázás és táncz utánözött gyakorlata.

A tánczlépések és ugrások Németországban a tornázásban már zene- vagy énekhangra vitetnek ki, úgy hogy az idegen előtt az így tornázó csapat tisztán balletnek tűnhetik fel.

Ad vocem ballet! Ugyan ki merné tagadni a táncz-nak testedzési előnyeit, ki egy ballettánczosnak izmait s nagy erőt igénylő mozdulatait látja. Azt mondhatjuk inkább, hogy a tánczban emelkedik a testgyakorlat művészetté. A tánczot egy aesthetikusunk látható zenének nevezte, és mi benne látható, az emberi test kellemteljes alakja, azt a testgyakorlat tette élvezhetővé. Azt bámuljuk ugyanis leginkább a színtánczban, hogy a lomha test tehetetlensége madárkőnyveddé mint válik. A művészetet természetesen nem ezen anyagi oldal adja a táncz-nak, hanem a zenei alak.

A színtánczszal szemben mint ellentét a fegyvertáncz áll, melynek vadszépsége és idegrázó erős zenéje nem andalít és álmodozásra nem készíttet, hanem eleinte megfélemlít s később harezra, küzdelemre ingerel. Nos, s ép azért, mi sportemberek ezt szeretjük inkább. Mikor 15—16 évvel ezelőtt a budai színparkban egy nagy beduin-csapat mutatta be naponként a legszebb fegyvertánczokat, a földszinti első sorok minden előadáskor megteltek a főváros sportkedvelő ifjaival. És mondják bár, hogy ez vadmulatság, hogy e táncz-nak zenéje fülsértő, hogy az operai tánczosnők mellett az itteni hősök táncza ízetlen ugrádozás, mi mégis a fegyvertánczok mellett törünk lándzsát, mert a férfi erő és bátorság tanújeleit találjuk e néptánczokban. És szemben a lágyságra és gyönyörre ingerlő női tánczszal e férfitáncz inkább is az erős férfinnak való látvány.

Eszünkbe jut a mi színtánczainknál a török odaliskok lejtése s a fegyvertáncznál Kinizsi és nagy őseink vitézi táncza lelkesíti képzeletünket. És Kinizsinek nem veszett ki vére. Mai sokat ócsárolt gyenge ifjaink közt is van elég olyan ki végig tánczolja fogai közt egy emberrel a csárdást. Magam is láttam, azaz velem is eltánczolta egy jeles athléta (Pálffy Tihamér) e vitézi tánczot.

Úgy de hol vannak e táncztól a mi körtánczaink? Bizonyynal testgyakorlati szempontból nagyon messze. Mindazáltal nem biztatjuk lelkes sportifjainkat hogy gyakorlatkép fokozatosan súlyokat rakjanak frakkjaik zsebébe, csak azt tennék meg, hogy ha nem erősítik, hát ne gyengítenék magukat a bálozással.

Most van a bálidény és ifjaink oly lelkesülten vesznek részt a tánczmulatságokban, hogy a sportegyletek termei tátognak az ürességtől. Mikor a farsang véget ér, a táncz, mely valójában a legfinomabb testedzés, több száz ifjat a halállal jegyez el.

Ez így tart már régóta és így fog még sokáig tartani, ha csak rövid időn a valódi fegyvertáncz nem kez-

dődik, hol az eljegyzést a szomorú egyesülés is hamar követi.

Úgyhát tánczoljunk, míg tánczolhatunk, de gondoljunk arra is, mit a nagybácsik szoktak mondani:

Vigyázz, vigszágod követendi gyász!

PORZSOLT JENŐ.

Az igazi athleták.

Irta: SCOSSA DEZSŐ.

Agesilaus spártai katonái a levetkőztetett perzsa katonák fölött kacajra fakadtak s kijelentették, hogy nekik mindegy: perzsákkal vagy asszonyokkal harezolni.

Ez jutott eszembe, a mint mult évben egy a vidéken tartott athleta-verseny első pontjánál azt a pár vékony, beteges gyermek-ifjút kiállani láttam, hogy a bajnoki címért mérközzenek. Az „egy órai bajnoki gyaloglás”-ból aztán a legvéznább tért vissza győzedelmesen, az egybegyűltek tetszészaja által fogadva. Kissé komikus volt az a tudat, hogy ez a semmit mutató gyermek most már a „bajnok” büszke címére tart számot, a mit még inkább fokozott az a körülmény, hogy a győztes dicsőségével, a nyert éremmel mitemsem törődve, holtra fáradtan, veritékét törölgetve igyekezett lassú lépésekben magához térni, míg gyöngéd női szívek részvétellel kísérték mozdulatait és aggódó mamák szorult szívvel óvták és látták el jó tanácssal.

Szánalmas jelenet volt ez, a mely ugyancsak ellenkezett a régi versenyek győzőinek diadalával s az azt követő örömrivalgással és egyszersmind felderíté a modern athletika sokszor panaszott egyoldalúságát, mely nemcsak nem felel meg a cél-nak, de az erő forcsított fokozására, sok fáradságra vállalkozóknak sok betegséget és bajt is okoz. *)

A „mens sana in corpore sano” elve nálunk még csak sűrűn hangoztatott íge, melyet azonban sem nevelés, sem pedig társadalmi úton előmozdítani nem igyekszünk. Az ifjúság, élete nagy részét tanulmányokkal tölti, csak mikor azokból nagy nehezen kikerült, jut eszébe a gymnastikálás. Egy része akkor is csak a nevéért kezd hozzá, a másik része, mint komolyságához nem illőt — elég roszul — nevetségesnek tartja. Így aztán nem esoda, ha rendszeresen képzett erők nem kerülnek az athleták sorába. A késő kezdet nem kölesönözi már a testnek azt a ruganyosságot, nem edzi úgy a lomhává lett izmokat, hogy a szervezet azt az ideális összhangot megkapja, a minővé Athén legbölcsebb emberei nemzetüket nevelni igyekeztek, és satnya nemzedékünk sorában Doriphorusnak, Polyclitus fenséges szobrának hasonmására, mely az emberi testalkat csodaszép példányképe volt, ugyan-csak nem talál-nánk.

A gymnasztika nagy jelentőségét és célját a hellenek éles belátása nevelésük főeszközévé, életelemévé tette, melyet a gyermek születésétől kezdve egész életén át folytatott; és ennek célja nemcsak az volt, hogy bátorságot, férfias önbizalmat kölesönözzön, hanem, hogy fogékonyrá tegye a lelket a szép és jó iránt is. Ezen elven alapszik Solon törvénye, ezen a hellen gymnasztika egyszerűsége. És ezáltal érte el a hellen nemzet a testi szépség és erkölesi tisztaság azon fokát, hogy az utókor népei előtt eszménykép gyanánt áll; a testen sehol, még a legcsekélyebb részletekben sem lehet a természet ösztön-szerűségéből vagy valamely különleges foglalkozásból eredő befolyást észrevenni; minden vonásán és izmán

*) Az itt mondottakra visszatérünk.

látjuk a valódi emberi szellem uralmát, nincs ott elsoványodott, elhízott ember, mert az erre való hajlamot felemésztette a gymnasztika plasztikai hatása, idomító képessége.*)

A görög ifjú alig hagyja el játékait, az Eurotas partjain megkezdi testgyakorlatait. Egy régi versgyűjtemény mondja:

Gyermeki játékait Hermesnek ajánlja Philokles:
Puszpáng-esőrgettyűt, jóhírű labdagolyót,
Koczkavető csontot, játéki szerencse hozóját,
S végül a körbefutó, gyorspergésű csigát!

Aztán már csak a palaesztrák és gymnasiumok képezik szereplése körét, melyek minden jelentékenyebb városban feltalálhatók, eleinte puritán egyszerűségben, később annál díszesebben, oly fényűzéssel berendezve, akár csak a mi színházaink! Plato dialogusaiból tudjuk, mennyire kedves helye volt a görög népnek is a versenypálya. Talán nem lesz érdektelen röviden megelékezni ezekről is.

A görög palaestra leírását Vitruvius Polliotól bírjuk.**) Ő először az udvart említi, mely épen úgy, mint más lakházaknál, peristylumnak neveztetik s területe mintegy két stadiumnyi (1200 láb). Ez udvart oszlopfolyosók körítik, a nézők számára, majd ezekhez csatlakoznak a termek (exedrae). A déli rész oszlopfolyosója mellett van az ephebeum, melyben az ifjak testgyakorlataikat végzik, e mellett egyoldalt a coryceum, hol homokkal telt zsákok lökdöstek ide s tova, másoldalt a frigida lavatio, fürdésre szánt hely.

Van ezenkívül a palaestrának számtalan más kisebb-nagyobb mellékhelyisége, ruhatára, öltözője, az olajozásra szánt hely, fürdő stb. a szerint, a mint az egyszerűs mind versenypályával volt összekötve. Sőt a görögök fénykorában kertek, lugosok köríték a kedvező szórakozási helyet, melyet tornyokkal, kupolákkal épített fel az építészet, s a pazar berendezés alig hagyhatott fenn kívánni valót. És az egész fölé az az örökké mosolygó déli ég vont lepelt, hol az istenek tanyáztak, az alatt folyó vidám élet pártfogói, kik közül egynek mindig fel volt ajánlva az épület, az ünnepély; kik közreműködtek a verseny sikerén, a nyertes szerencséjében és kiknek hála-juk, tiszteletük jeleül sohasem mulasztották el a győzők diadaluk megünneplésére szobraikat feldíszíteni vagy szobrokat emelni. A palaestrák legtöbbje Hermesnek volt felajánlva, de benépesíték azt Ares, Dionysos, Hephaestos, Poseidon, Hebe szobrai, a félistenek és hősök közül pedig Herakles, Theseus, s a Dióskurok.

De ez csak a palaestrák külső része, úgyszólván váza volt, — hányféle hivatal, méltóság volt ehhez hozakapcsolva, melyek a nagy épületnek úgyszólván beléletét vezették, vagy általában életet varázsoltak abba! Egész legio a felügyelők, rendezők, segédek és szolgák serege. Antik edényeken láthatunk hosszú köpenybe burkoit alakokat, kik két ágú pálczákkal a gyakorlatokat vezetik. Ezek a gymnasták — tanítók — és paedotribák, kik nemcsak oktató, de ellenőrző szerepet is gyakoroltak. A gymnasiumok tisztviselői továbbá a sophronisták, kik egy drachma napidíj mellett a szerénységre és szeméremre oktattak, az alipták voltak a gastronomusok, ők gondoskodtak az evés-ivásról, valamint a küzdők beolajozásáról is. Legmagasabb állás volt a gymnasiarcháké. Ezekről Solon külön törvényt alkotott. A sok költséggel járó hivatalra csak vagyonos emberek vállaltak.

*) Jäger: Die Gymnastik der Hellene.

**) Architectura. V. 11.

koztak s hogy mégis Nikias, sőt Alkibiádes is törekedett elnyerésére, onnan magyarázható, hogy nagyon alkalmas mód volt a népkégy elnyerésére, a mit a gymnasiarchák lakomák, menetek, népünnepek rendezése által nem is késtek kiaknázni. Ők voltak korlátlan urai a gymnasiumoknak, de ha valami mulasztást követtek el, halálbüntetéssel is sújtathattak.

Mindezt azért bocsátottuk előre, hogy az olvasó némi fogalmat nyerjen a régiek gymnasztikai színhelyéről.

Hiszen napjainkban Európaszerte lendületet nyert a gymnasztika s a tornaegyletek Magyarországon is szép számmal alakultak meg már eddigelé is. Valóban semmi sem volna ezek emelésére üdvösebb, mintha nyáron át, mikor a színházak szünetelnek, atletikai versenyekre egyesülnének az egyletek, a minő évenként tartatik Pálison! A közönség, mely annyira kedveli a czirkuszi mutatványokat, bizonyosan nem késnek tömeges látogatásával. Németországban e téren is sokkal előbbre vannak mint mi, s a hány vasgyuró vagy erőművész onnan hozánk kerül, boszantó lenézéssel viseltetik elmaradottságunk iránt, holott az erő-anyag nálunk jelentékenyen nagyobb, mint bárhol a kontinensen.

A gymnasztikát magát a görögök saját intézményének kell tartanunk, mely egészen a mythos korába vezet vissza. Homer eposaiban már teljes virágzásában találjuk azt, s a hagyományok valóságos csodadolgokat tartottak fenn az emberfölötti erővel felruházott egyénekről. Faillusz 54 olympiai láb hosszút tudott ugrani, a mi körülbelül 18 méter. A régi anekdota pedig krotóni Milóról beszeli, hogy egy borjut, ellése napjától naponként egy óráig hordozott a vállán, a mi által ereje annyira kifejlett, hogy pár év múlva egy nagy bikát vitt be könnyedén a czirkuszba s a hámuló sokaság szemé láttára egy ökölepással agyonsújtva azt, a helyszínén mindjárt meg is ette.

De nemcsak a nyers erő, hanem az ügyesség, kitartás bámulatra méltó példái is fennmaradtak számunkra e korból. A görög ünnepek egyik főmozzanata volt a verseny, a játék; — Homer Iliása XXIII. énekében bővebb leírást szentel annak a versenynek, melyet Achilles, Patroklusz tiszteletére, Ilium előtt rendezett. Solon maga is díjakat osztott ki az attikai győzők számára s az Iphitus által megújított olympiai játékok a versenyek és a gymnasztika fénykorát képezték.

Ma valóban megakadna a rendezőség, hogy egy palaestra sokigényű nézőközönségét miként elégítse ki, a látványosságok változatossága által. A hellenek egy eceppet sem akadtak fönn azon, és versenyek programja fokozott izlésű korunk gyermekeit ma is kielégítené. Célunk épen az, hogy — nem ugyan az egyes törzsek szerint néhol változó gymnasztikai gyakorlatok szerint — bemutassuk azokat az általános érvényű mutatványokat, melyekben az ó-kor atletái kitűntek. Talán akad, a ki ez alapon a fennebb érintett eszmét felkarolja.

(Folyt. köv.)

Műgyakorlatok velocipéden.

(Képekkel.)

Az újvidéki velocipéd-egyletnek kellett jó példát mutatni a fővárosi velocipédezők előtt, hogy télen mily téren kell a diésőséget aratni. Mult számunkban írtuk le az említett egyletnek sikerült velocipéd-ünnepélyét, melyen több valóban mutatós műgyakorlatot láthattunk.

Két gyakorlatot nyújtunk mi is be képből olva-

sóinknak, hogy kik ilyen ünnepélyeket nem láttak, vagy a kik már láttak, de nem rendeztek, egyaránt igyekezzenek a fővárosban is mielőbb rendezni ilyen velociped salonünnepélyt.

Az első képünkön levő gyakorlat egyike a legkönnyebbeknek s főleg csak nyugodt, erős kormánytartást kíván, mert a nyeregbe való térdelés nem nagy nehézséggel jár. E gyakorlatnál még mutatóbb, ha ugyanily módon egy lábbal felállunk a nyeregbe. Mikor a gép az

adott erős lendületet elveszti, könnyen a nyeregbe ugorhatunk és tovább hajthatjuk a gépet. A beülésnél a kormányra nem kell neheznedni, mert így előre bukunk.

A második képen levő gyakorlat már sokkal nehezebb, illetőleg csak a nyeregben szabadon állónak kell kiváló egyensúlyozási ügyességgel birni, mert a felszállón állónak a gépet hajtania nem nagyon nehéz. Ezen velocipedező a felszállón csak bal lábbal áll s a másik lábával hajtja a gépet, mi természetesen nagy erőt igényel, mert egy pedállal egész kört csak úgy lehet behajtani, ha oly lendületet adunk a lenyomásnál, hogy a kerék fele útját nyomás nélkül teszi meg. A fent a nyeregben álló

egyén súlya e hajtást még nehezebbé teszi, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy e gépek egyenletes gyorsasággal kell haladnia, mert különben lehetetlen a nyeregben megállni.

A fentálló a gyakorlat elején az első képen látható helyzetben van és ekkor lép a hágsóra a második velo-

cipedező és átveszi a gép hajtását és kormányzását. Ezután a fentlevő a nyeregbe áll, majd lassan el is ereszti a kormányt is és a látható szép, de nehéz állást veszi fel.

Kívánjuk, hogy még e télen itt a fővárosban kivilételeben gyönyörködjünk az itt bemutatott gyakorlatoknak. B.

Az „Egyetemi Athletikai Club“ alapszabályai.

Czím: Egyetemi Athletikai Club.

Székhely: Budapest.

Tárgyalási nyelv: magyar.

I. A club feladata: az egyetemen az athletika terjesztése és szervezése, évenként athletikai viadalok rendezése s azok ösztönzésére tiszteletdíjak felajánlása.

II. A club működésének évada terjed minden év szeptember 1-étől a következő év június elsejéig.

III. A club tagjai:

- alapító,
- pártoló,
- rendes,
- tiszteletbeli tagok.

A clubnak rendes tagja lehet minden feddhetlen jellemű egyetemi hallgató, a ki két rendes tag által ajánlatik s a választmány által elfogadtatik (kik mint egyetemi hallgatók a club tagjai voltak, azok tanulmányaik befejeztével is tagjai maradhatnak a clubnak).

Tiszteletbeli tagok megválasztása a választmány jogkörébe tartozik.

IV. A tagok jogai és kötelességei:

a) Alapító tagok a club céljaira legalább 50 forintot fizetnek készpénzben egyszer s mindenkorra, vagy az általuk tett alapítványról kellőleg biztosított kötelezvényt állítanak ki. A club helyiségeiben s a club által rendezett versenyeken szívesen láttatnak s a juryba beválaszthatók.

b) Pártoló tagok: három évi kötelezettséggel évenként 5 frtot fizetnek, jogaik ugyanazok mint az alapító tagokéi, a mennyiben pedig a pártoló tag a harmadik évad második felében nem ad be írásbeli nyilatkozatot a felől a választmányhoz, hogy a tagságot a további három évre nem szándékozik fentartani, az elhallgatás újabb 3 évi tagsági kötelezettségeit s jogait állapítja meg.

c) Rendes tagok: tagsági díja havonként 3 frt, melynek lefizetésével az illető magát kötelezi, hogy az egész évad folyamán a club tagja marad, ha pedig az évad lefolyása előtt ki szándékozik lépni, azt írásbelileg tartozik bejelenteni a választmánynak, mely ez ügyben határozatképes.

A club rendes tagjai kötelesek a club körén belül a társas élet fejlesztését előmozdítani és ép ezért a club tekintélyét lealacsonyító és komolyságát sértő tényektől, minők tömeges kihívások, botrányos tüntetések stb. tartózkodni kell.

V. Az egyletből kilépetteknek tekintetnek:

a) Ki az alap-, rend- és versenyszabályok ellen nagyobb vagy ismételt kisebb kihágásokat követ el.

b) Ki valamely becsutelen tett elkövetése miatt az egylet körében tovább nem maradhat.

Fentiekben a választmány két harmada határozatképes. Az orvos, ügyész, művezető választása és versenyszabályok megállapítása szintén a választmány jogkörébe tartozik.

VI. A club választmánya áll a következőkből: elnök, alelnök, titkár, főjegyző, aljegyző, pénztáros, el-

lenőr és 8 választmányi tag. Választatnak egy évadra. Az évadot lezáró közgyűlésen választatik meg az elnök, titkár és pénztárnokból álló szünidei választmány, mely a club vagyonáról felelős.

VII. A tisztviselők hatásköre:

a) Elnök képviseli a clubot, köz- és választmányi gyűléseket hív össze és vezet, eltérő szavazatok egyenlő száma esetén dönt, évenként a rendes és rendkívüli kiadásokat, ez utóbbiakat a választmány utólagos helybenhagyása mellett utalványozza.

b) Alelnök az elnököt távolléte vagy akadályoztatása esetén helyettesíti, hatásköre ugyanaz, a mi az elnöké.

c) Titkár, havi és évi jelentést szerkeszt és tesz.

d) Főjegyző, köz- és választmányi gyűléseken a jegyzőkönyvet vezeti.

e) Aljegyző, mindenben helyettesíti a főjegyzőt akadályoztatása esetén.

f) Pénztáros a tagsági díjakat beszedi, havonként a nem fizetők névsorát az elnöknek benyújtja.

g) Ellenőr a pénztárost teendőiben támogatja, a nyugtákat ellenjegyzi s akadályoztatása esetében őt képviseli, számadásait ellenőrzi.

VIII. Köz- és választmányi gyűlések.

a) Közgyűlések:

1. A közgyűlés a költségvetést megállapítja.

2. A választmányi tagokat évadonként megválasztja.

3. Az évad végén a pénztáros számadásainak átvizsgálására egy 3-tagú bizottságot küld ki, melybe azonban választmányi tag nem választható.

4. Tárgyalja az esetleges indítványokat. Az elnök és titkár által aláírandó közgyűlési jegyzőkönyveket, egy 3-tagú bizottság hitelesíti, mely e célra a közgyűlés által az elnök kijelölésével még az ülés kezdetén küldetik ki.

A közgyűlés oly határozatai, melyek az alapszabályok megváltoztatását, a club feloszlását s ez esetben a vagyon hovafordítását érdeklik, foganatosítás előtt a m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendők. Rendkívüli közgyűlést 20 rendes tag kivánságára köteles az elnök vagy alelnök összehívni.

b) Választmányi gyűlések élükön az elnökkel intézik a club belső ügyeit.

Budapest, 1886 december 14-én. SEILER ENDRE,
alelnök.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat bővebb leírása felfalálható.

37. tornaóra.

Megjegyeztetik, miszerint a következő tornaórákban a 12—18 éves iskolánövendékek a szerekhez már rendes csapattornázásra bocsáthatók, mert fel kell már tételni róluk, hogy kellőleg fegyelmezettek és némi tornász-készültséggel bírnak; azonfelül képzett előtornászok is vannak már, kik képesek pontosan végeztetni csapatjokkal az előírt és arra az órára betanult gyakorlatokat. Tehát ezután minden tornaóra hat tornaszeren végzendő gyakorlatok iratnak össze, a melyeket a hat csapat felváltva az írt rendben végezzen, feltéve hogy 60—80-nál többen nincsenek a növendékek (47). A

6—12 évesek azonban csak iskolai tömegtornázás módjára működtessenek ezután is, kivéve egy-két esetet, midőn a külön csapatban játszhatással jutalmazni akarunk, vagy ha esetleg sikerült pár felnőtt fiút vagy segéd-tornatanítót nyernünk a külön csapat vezetésére; de még ez esetben sem engedhető meg, hogy a nagyobb korúaknak írt gyakorlatokat végezzék, hanem a múlt tornaórák anyagából kell kiszemelni a 6—12 éveseknek írottak közül. Minden órában minden csapat két szeren tornázik cserékkel.

A 6—12 évesek: Két körbe alakulás (82); belső kis kör arcczal kifelé, külső nagy kör befelé; földre támaszkodásokkal fekvésbe és vissza, számlálás szerint oly móddal, hogy a belső kör felegyenesedjék, midőn a külső kör leguggol; ezután földön kar és lábgyakorlatok és fordulatok fekvéssel támaszkodásban (142—143). Visszaalakulás egy ívsorba (félkörbe), a terem közepén felállítani az ugró mércéket a deszkával és ettől 4—5 lépés távolra innen is, túl is egy számolyt, esetleg szintén deszkát elébük; most sorban körül járnak, fölhúzódnak és középen futva ugrálnak egyenként a kitett akadályokon át többször és fokozatosan emelve a pálcát és távolítva a deszkákat mérsékeltén (151—154). Nyújtó, fejmagasságra igazítva, egy nyújtóhoz négyen egyszerre állnak: függés guggolással, páros lábvetés előre és hajlítás vissza. Felfektetni a rúdra a jobb kart könyökben, aztán a balt is, így alkarfüggés térdemeléssel. Alkarfüggésből felkarfüggésbe a hónaljknál és vissza. Csak jobb kézzel fogni a rúdat alsó fogással, leguggolni, rúd alatt előre léptetni a lábakat, kar nyújtva, felfogva bal kézzel, jobb kéz le, visszaállásba. Guggolásból függésben felvetni a lábakat a rúd elé és visszajteni. Rohamállásból függéssel vetni előre fel a lábakat és vissza.

A 12—18 évesek: Összgyakorlatok: tréfás versenybirkózások (139). I. csapat: Lovat hosszában, alacsony nyeregkápákkal, deszkával állítani fel: nekiszaladás, bal lábbal deszkára, jobb kézzel a hátára fogni és ugráskor felvetni a jobb lábat a ló bal oldala felől át a jobb oldala felé, lovagülés, leszállás jobbra a bal lábnak elől átemelése után. Ugyanaz ellenkező oldalulag. Ugyanaz, csak még előbbre vetni a testet lovagülésbe az első kápához. Ugyanaz bal lábbal ugrani el és jobb kézzel fogni a ló hátára, de mind a két lábat át vetni balról a ló fölött jobbra és ott földre, mialatt a bal kéz után fog a lóra. Ugyanez ellenkező oldalulag. Futam, elugrás jobb lábbal és a ló bal oldalához támaszkodásba, jobbra $\frac{1}{4}$ fordulattal. Ugyanaz, csakhogy még többet fordulva, a bal lábat felvetni, kanyarodással jutni lovagülésbe a nyeregbe, arcczal a deszka felé; lábak hátra fellendítésével oldalra leszállás. Ugyanaz ellenkező oldalról. Mászás a megfeszített kötélén: a kötél végére az 50 fontos súlyt kötni, vagy felváltva valaki függészedjék valaki reá: rendes mászó kulcsolás a lábakkal és felkúszni testmagasságig, ott függés lábterpeszkedéssel. A jobb lábnak balról körülkulcsolásával mászni fel, fent váltogatott kézzel fogást felhagyni pillanatokra. Függés mászó kulcsolással, bal (jobb) kéz le fog a térdek közé támaszkodásba, most pillanatra lábak szétterpesztetnek, ismét visszakulcsoltatnak. Kötelet erősen fogva felvetni a lábakat, a kezeken fölül mászó kulcsolás, fejfelé le függés, lábak ismét lebocsáttatnak. II. Csapatnak első szere a kötélmászás, második szere a ló, ugyanazon gyakorlatokkal. III. csapat: Nyújtó - alugrások, a rúd fejmagasságban, alatta állni hátra lépéssel és a hátsó lábat előre fellendíteni az elől lévő lábbal pedig ugrani, karokkal a rúdat megrántani, aztán eleresztve

előre kiugrani a rúd alá. Szögállásból páros lábbal ugrással ugyanaz. Most felállítani az ugró pácztát a nyújtóhoz egy lépés távolra térdmagassággal és a fölött ugrani át a fent irt két móddal. Ugyanaz, de a pácztát fokonyként emelni, míg fele a csapatnak le nem verte a pácztát. **Alacsony korlát on:** a végeinél állni arcczal befelé, páronként, ugrással terpeszkedő haránt ülésbe mindkét korlátfára, abból hátsó fekvéssel támaszkodásba, a lábaknak külső élét támasztani fel, páros karhajlítás és nyújtás háromszor. **Arcczal** kifele haránt állás a korlátfák végei között, felugrás, lendülés, hátul lápterpesztéssel ülés, abból mellső fekvéssel támaszkodásba, lábfejeknek belső éle támasztatik fel, térdek nyújtva páros karhajlítás és nyújtás többször. **Terpeszkedő ülésből** előre (hátra) csuszva hanyatt (mellső) fekvésbe jutni, karok hónaljban támaszkodnak a korlátfákra (felkarokon), czombok érintik a korlátot, most fogást elhagyva karokat oldalt kitarítani és váltogatva a lábakat le és fel lendíteni, fogás, leállítás. **IV. csapat** első szere korlát, második szere nyújtó, a fent irt gyakorlatokkal. **V. csapat:** **alacsony nyújtó:** felugrás ülésbe a fogódzó kezek közé, elébb $\frac{1}{4}$ fordulat, aztán kezek cserélik a fogást és oldal ülés, abból hátra lefordulni a térdcsuklókon esüggésbe, lábakat kezek közül visszahuzva állás; a jobb czombra ülésnél bal kéz alsó, jobb felső fogást vesz. Ugrással átvetni jobb (bal) lábat a rúd fölé, átfeszíteni a bal (jobb) lábat is, oldalülésből előre leugrás. Felugrás a rúdra támaszkodásba, abból hátra lelendülés állásba. Alsó fogásba támaszkodásból fejfel előre kelep-lefordulás állásba. bal kéz alsó, jobb felső fogás, támaszból ülésbe fordulni a jobb kézen kívül a rúdra, abból át lefordulni a térdcsuklóknak. Ugyanaz másik oldal felé. Rúd alatt guggolásból ugrással felvetni a lábakat a rúd fölé, és karhuzódással elébb hason fekvésbe és abból támaszkodásba kelep-felhuzódás. **Ugrás szabadon,** deszka használata nélkül, a pácztát fokonyként feljebb, ha a csapat fele már nem bír magasabbat, akkor deszkáról folytatni nekiszaladásokkal. **IV. csapat** első szere ugrás, második szere alyújtó a fent irt gyakorlatokkal.

38. tornaóra.

6—12 évesek: Sortest alakítás egyenes és nyitott sorokkal (83.). Egyidőben összetetten különféle tagmozdulatok (98. és 99.). Ezen órára szertornázás helyett a rövid lengő kötéllel kell gyakorlatokat végeztetni játszatósi móddal. Tehát már napokkal előbb meg kell mondani a fiúknak, szerezzék be vagy készítsenek magoknak ily kötél szert, ez könnyen kivihető és a végzendő gyakorlatok is érdemesek a mindenki által való megkedvelésre (115.).

12—18 évesek: Összgyakorlatul rövid lengő kötéllel kell működtetni (115.). Mindenkinek legyen állandóan egy ily kötele, a nagyobb fiúké vastagabb és hosszabb.

Szertornázásnál I. csapat veszi azt, mit az előző 37. tornaórán a III. csapat végzett. A II. csapat a IV-ikét. A III. csapat az V. csapatét. A IV. a VI-ét. Az V. az I-ét. A VI. pedig a II. csapat két szerét. Megjegyeztetik, hogy az ugrással járó egyik szerygyakorlatoknál most rövidebb ideig kell maradni, mint a másik szernél.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére,

hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reklamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

Frey Lipót budapesti fellépéséről közvetlenül lapunk nyomtatása előtt értesültünk, jövő számunkban térünk rá részletesen; innét valószínűleg Berlinbe fog hosszabb időre távozni a korcsolyaművész.

Téli úszoda a fővárosban. E fontos ügy érdekében a következő sorokat vettük: Tekintetes szerkesztőség! Becses lapjában már több ízben olvastam, hogy egy téli úszodát még mindig nélkülöznünk kell. A Lukácsfürdőben a női gőzfürdő egy vöszlai úszó-medenczével van egybekötve, ha említett fürdő igazgatósága az úri gőzfürdőt (melyben oly nagy medence nincsen) a női gőzfürdővel cserélné fel, azaz a női gőzfürdőt az urak, az úri gőzfürdőt pedig hölgyek részére engedné át, úgy ezen hiányon egyelőre segítve lenne, említett fürdőt pedig bizonyon sokkal többen látogatnák. Mint hű olvasója becses lapjának s szenvedélyes úszó, bátorodom uraságot felkérni sziveskedjék említett fürdőigazgatóság figyelmét ezen tényállásra figyelmeztetni. (Ezt így a nyilvánosság útján tesszük meg. Szerk.) A magyar úszó-sportnak egy ily téli úszoda azt hiszem nagy szolgálatot tenne. Tisztelettel. Mp.

Velocipéd-mester. Van most Esztergomban egy velocipéd-mester, — mint az esztergomi lapok írják — a ki a Borászati egyesület nagy termében rendes tanfolyamban tanítja a kerékforgás mesterségét. Az ügyes mesternek már sok tanítványa van, mert rendszere nemcsak gyors, de sikeres eredményű is.

Az egyetemi atletikai club lapunk más helyén közölt alapszabályait már felterjeszté az egyetemi tanács útján a belügyminiszteriumhoz. A clubnak már eddig is 40 tagja van, kik naponként összegyűlnek Vay gróf vívótermében vívási és súlyemelési gyakorlatokra. Az egyetemi ügyek vezetésében legtöbb érdeme van S. Kayser Szilárd ideiglenes elnöknek, kit munkájában azonban buzgón segítenek Seiler Endre alelnök és Boóg Béla titkár.

Vakmerő turista-vállalatok. A hegymászó turistika hívei nem elégszenek már meg azzal, hogy nyaranta indulnak nyaktörő vállalatokra, hanem folytatják a sportot télen is, a mikor pedig ez sokkal több veszéllyel jár. De hisz az igazi turista ép a veszedelmet keresi s a halállal szeret kacérkodni. Ezt tették többen, a mult hóban is. Mint írják, jan. 12-én gróf Wydenbruck egy vezető kíséretében megmászta a „Schafberg”-et, melyről két nappal később hatalmas lavina gördült alá. Két angol meg a „Col du Geant” csúcsára kapaszkodott föl. Hóval volt kitöltve minden hegyszakadék; szerenese, hogy a nagy hidegben (22°) a hó eléggé keményre fagyott s kibirta a turistákat. Végül a svájcei Alp-club genfi szakosztályának mintegy husz tagja tett kirándulást, fölhatolva a „Pierre-à-Voir” csúcsára.

A kun-szent-miklósi korcsolya-egylet mult vasárnap tartotta az egyetemi jégpálya megnyitó ünnepélyét, de úgy látszik elkéssett volt, mert től apó megirigyelte Halifax imádoit s azóta nem engedi őket a jégre menni. Az ünnepély a lehető legfényesebben sikerült, a városnak legszebb társasága ment le a jégre, hogy tanítja

legyen a téli mulatságnak. A hölgyek közül ott voltak: Bakó Riza, Geréby Katinka, Horváth Róza, Melezer Jolán, Szikszay Kornelia, Szentpétery Zsuzska, Técsy Berta kisasszonyok; továbbá: Bakó Elekné, Geréby Lászlóné, Horváth Lászlóné, Bakó Istvánné, Aczél Zsuzsanna, Kiss Józsefné stb. úrnők. Az ünnepély délután 2 órakor vette kezdetét s Főríz Sándor bandájának zenéje mellett d. u. 4 óráig tartott.

Az ó-budai torna-egylet bálja. A III. ker. ezen elitmulatsága, régi hírnevéhez méltóan az idén is fényesen sikerült. Ott láttuk a kerület színe-javát és a jeunesses doréet szép számmal. Az első négyest 90 pár táncolta. A táncz valódi tornász kedvvel folyt virradtig. A díszes hölgykoszorú közül megemlítendő: Radsetaulal Giza, Molnár Vilma, Posch Zsófi, Stinner Vilma, Bargiel Málesi, Garreis nővérek, Cristofoli nővérek, Kasper nővérek, Baer Ida, Bienkovszky Vanda, Nautsch Berta, Kogler Irma, Schaeffer nővérek, Hoffmann nővérek, Lindmayer Róza, Martin Mariska, Schwarzkopf Erzsi, Mettelka Irma, Saxinger Emma, Paroche Kamilla, Stuchlik nővérek, Mühlstein nővérek, Achari Anna, Wayand Irma, Schromm Anna, Kranzl Betti, Kun Zsuzsanna, Gábry Jolán, Hietig stb. Az asszonyok közül: Nagy Károlyné, Knutzen Frigyesné, Baer Ulrikné, Cristofoli Fortunatoné, Molnár Józsefné, Schaeffer Jánosné, Martin Konrádné, Párscha Ferenczné, Garreiszné, Havranek Nándorné, ifj. Lencz Ferenczné stb.

A temesvári csolnakázó-egylet f. hó 16-án a Vigadó termeiben regatta-bált rendez. A rendezőség a következőleg alakult meg: dr. Telbisz Károly elnök, Kovács Sebestyén Aladár alelnök; egyleti tagok: Aladics Emil, ifj. Aladics István, Angenfeld József, Angenfeld Gyula, Baich Iván, Banovich Sándor, Bécsy Dezső, dr. Bécsi Gedeon, Benne Ferencz, Bersáder Ottó, dr. Bieder Vilmos, Bulyovszky János, Czibulka Győző, Dadányi Jenő, Damaszkín Arzén, Déschán Achill, Dobrov Ede, ifj. Gotthilf Ferencz, Haas Károly, Hain Albert, Heinrich István, Herzog Ferencz, Hilt Lajos, Hoffmann Antal, Horváth Jenő, Jeszenszky Béla, Joannovich Sándor, Kégl Sándor, Kosztics István, Kovácsics Ágost, Kovácsics László, Kramár Béla, Králik István, ifj. Králik László, Krsztics Iván, Lányi Gusztáv, dr. Lászlóffy István, dr. Niámessny Gy., ifj. Ormós Zsigmond, Parsetich Andor, Petheő János, Plausich Mátyás, Pongrácz Miklós, dr. Prepeliczay D., Prepeliczay Ödön, dr. Reiner Géza, Rédl Károly, Rötth László, Scholz Endre, ifj. Somogyi Gyula, Schronk József, Steiner Ferencz, Susich Károly, Susich László, Szandics István, Szerdahelyi Károly, Szöts Lajos, Sziján Oszkár, Ujházy Dénes, Vargics Imre, Verzár Akos, Vojnics Guido, Winkler Hermann, Wolafka Antal.

A nagyváradi torna-egylet a koresolyatéri alap javára, február 9-én, a „Fekete Sas” szálloda nagy termében zártkörű álarezos tánczestélyt rendezett a következő rendezőség munkássága mellett: Hoványi Géza elnök, dr. Berkovits Miklós, Buzássy Albert, Čulmann Gusztáv főhadnagy, Dobozy Kálmán, Fényes Ákos, Fényes Manó, Fornszek Béla, Fráter Kálmán, Grósz Emil, Gyalokay Sándor, Heim Ferencz kapitány, dr. Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Jagodie Sándor kapitány, Justh Károly, Kottauschek Henrik főhadnagy, Márkus László, Müller Miksa főhadnagy, Nagy Gyárfás főhadnagy, dr. Pajor Kálmán, Pavek Rezső hadnagy, dr. Radó Ignác, Rátkay József, ifj. Rimler Károly, Ritoók Ernő, dr. Roszner Ervin báró, Scerpa Pál főhadnagy, Schmied Ede hadnagy, Seh József, Sipos Árpád, Stern Márton, Szán-

thó Soma főhadnagy, Szunyogh Péter, ifj. Tóth Ferencz, Winkler István rendező bizottsági tagok. A bál, melyen Nagyvárad összes intelligenciája részt vett a legszebb sikert aratta és mint már a rendezőség névsorából is kitűnik, a katonai és polgári társaság kedves találkozó helye volt. Valóban méltó díeséret illeti meg a torna-egyletet azért is, hogy a tagjai közt oly sok a katona és azért is, hogy a tornázás mellett a koresolyázás terjesztésére is kiterjeszti figyelmét.

Csónak-versenyek. Ez évben a csónak-versenyek a következő helyeken és időben lesznek megtartva, mint az eddigi proppozicziók megállapították: Németországban máj. 30-án Drezdában, június 12-én Heilbronnban, 26. és 27-én Mainz- és Berlinben, július 3-án Bremában, 10-én Hanheim- és Deggendorfban, 19-én Magdeburgban, 30. és 31-én Frankfurtban a. M. Angliában a londoni híres egyetemi- (Cambridge és Oxford-) verseny márcz. 26-án. Ausztráliában pedig W. Beach és E. Hannel világi bajnokok 5000 dolláros matche június hó folyamán. A bécsi versenyekről valószínűleg később kapunk értesítést. Az idén hallomásunk szerint Budapesten is sikerültebb lesz a verseny mint az előző éveké volt. Igen praktikusnak bizonyultak a csónak-egyleteink által életbe léptetett újabb beléphetési kedvezmények a fiatalok részére.

A berlini nagy regatta-verseny proppozicziói most tétettek közzé, két nap június 26. és 27-én tartatik az meg összesen tizenöt versenyszámmal.

W. Beekwith hírneves angol uszó legközelebb felkeresi Amerika nagyobb városait, hogy bravour úszásával magának pénzt s közönségnek mulatságot szerezzen, legelső fellépte márczius 14-én lesz New-Yorkban.

A prágai koresolya-versenyek mult hó 30-án tartattak meg szép részvét mellett, a bajnoki 1100 méteres versenyben Fiedler B. győzött 3 p. 55 mp. idő alatt, a rekord rosznak mondható s a budai jégpályán tartott s mult számunkban ismertetett versenyuél Pirovich Aladárnak 1200 méterre kihozott eredménye is jóval jobb ennél; az egész verseny különben azt a benyomást tette a szemlélőre, hogy a prágaiak kissé hátra vannak még a koresolyasport terén.

John H. Fitzpatrick az amerikai kitűnő ugró-versenyekre hívja fel az amerikai sportsmaneket 200—400 dollárig terjedő téttel. Kiváló ugrásai voltak eddig a helybéli és futással magas ugrásban és hátrafelé ugrásban helyből.

GREIL FERENCZ Innsbruckban, FRANZ BAUER SÖHNE

daróczszövetgyár és ulvári szállító cég raktára, szállít:

Uri daróczkelmét (Loden),	Erlinger-kelmét,
néhezet és könnyűt,	Gyapju ágytakarót, tiszta gyapjuból.
Vadászruhakelmét,	
Tourista-daróczot,	Női ruhakelmét,
Vízhatlan esőköpenyeket,	

és megrendelés szerint készít ruhakelméket.

Minták bérmentve és díjtalanul küldetnek; a szállítás pontosan történik utánvét mellett.

6—6

Czím: **FRANZ GREIL,**
Lodenfabriks-Niederlage. Innsbruck.

A debreczeni torna-egylet gyakorló termében mint értesültünk f. hó 6-án este Györfly Aladár úr, az „önálló csoport” egyik buzgó előtornásza a budapesti atletikai clubnak boxolásban többszöri győztese bemutatta az angol boxvívást, melyet nagy érdekléssel nézett végig mindenki, a ki a gyakorlati órán jelen volt. Egy időben, mikor még a debreczeni atletikai club nem vette fel a néhai nevet, nálunk is ismeretes volt a boxvívás, hanem a club feloszlása folytán tökéletesen el lett feledve. Nagy köszönet illetheti tehát Györfly Aladár urat a tagok részéről, ki e minden tekintetben férfias és testedző gyakorlat tanítását szíves volt elvállalni s a debreczeni torna-egylet kebelében is meghonosítani.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

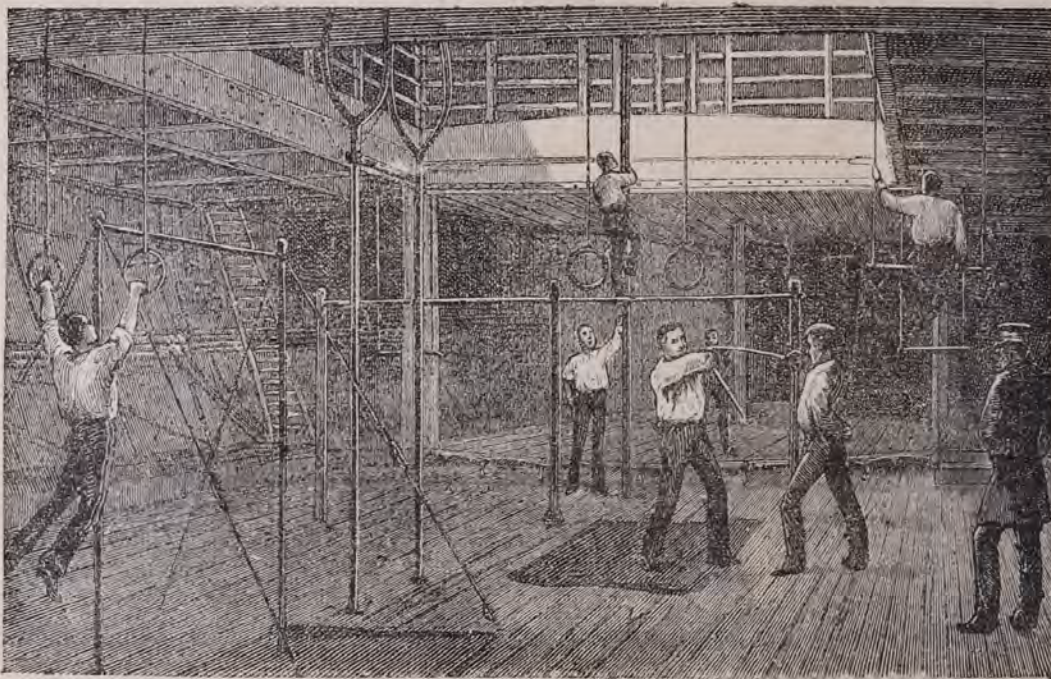
(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkekkel és képekkel közöl a tornázás, atletikai csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, koresolyázás, vi-

A közelgő ünnepek alkalmából

ajánlják

LOBMAYER JÁNOS FERENCZ és társa

Budapest, IV., Károly-körút 18.

az országos kiállításon

kivétel nélkül kitüntetett boraikat,

továbbá:

KLEINOSCHEG TESTVÉREK

Gráczban

francia módon készült pezsgőiket

speciálítások	} pezsgők	„Athleta”	palackonként ft. 2.—
		„Bicycle”	„ 2.—
		„Turner”	„ 1.80

9—10

torlázás, kerékkoresolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő árakon:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama	bekötve 6 frt
„ 1885-iki	„ 8 „
„ 1886-iki félevesi folyama	„ 4 „

Tartalom: A tánczról. Porzolt Jenőtől. — Az igazi atleták. Scossa Dezsőtől. — Műgyakorlatok velocipéden. B.-tól. — Az „Egyetemi Athletikai Club” alapszabályai. Seiler Endrétől. — Torna óra-rend. — Különfélék.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁNKIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNAK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNAKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MÁROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MÁROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNAK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNAKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TENESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Osztrák-magyar velocipéd szövetség.

Ezelőtt egy évvel gyűléseztek már Bécsben a velocipédezők, köztük egy bús magyar is, az osztrák-magyar velocipéd szövetség megalakítása felett, de maguk a németek és csehek sem tudtak megegyezni. Most ismét tervbe vették a szövetség megalakítását s közelebb lesz Bécsben az alakuló ülés.

Ideje tehát, hogy közös megállapodásra jöjjenek a magyar velocipédezők és egyletek, mielőtt a szövetségbe való lépésre eltökélnék magukat.

A mi véleményünk e tekintetben a következő: A magyar velocipédezők az osztrák-magyar velocipéd szövetségben mindaddig nem vehetnek részt, míg meg nem alakítják a magyar velocipéd szövetséget.

Az egyes magyar egyletek, vagy velocipédezők külön-külön, számuk arányában, a nagy szövetségben mi tekintélyre sem tehernének szert, és nem tudnák kivívni a magyar nevet megillető egyforma jogokat az osztrák velocipédezőkkel szemben. Míg ellenben ha mint szövetség mennek fel Bécsbe a magyar velocipédezők, úgy szavuknak könnyebben érvényt szereznek, vagy megátolthatják a szövetségnek a fenti cím alatt való megalakulását.

A magyar velocipéd szövetségnek megalakulásától sem várunk ugyan sokat s így az osztrák-magyar szövetség sem költ bennünk sok reményt. Egyleteknek kell előbb alakulni és megerősödni, de hisz nálunk az országban csak három-négy valóban létező velocipéd-egylet van s alig 300 velocipédező.

De viszont azt sem hallgathatjuk el, hogy az osztrák

velocipédezőkkel való jó, kollegialis viszonyoknak sok jó oldala lenne. Így pl. a németek versenyeinket tömegesen látogatnák (s igaz, hogy tömegesen vernének le), országunkat többször választanák kirándulásaikban célul, sőt mi is több előzékenységgel fogadtatnánk hazájukban. Mindezekkel szemben, ha nem vennénk részt a szövetség alakításában, az osztrákok versenyeinkben nem vennének részt, sőt versenyeikről is kizárnának.

Azt gondoljuk tehát, hogy alakuljon meg akárhány eglyettel és taggal a magyar velocipéd szövetség, és próbáljon teljes egyenlő jogokat kivívni a bécsi alakuló ülésen. Bár teljesen egyenlőséget nem is kívánhatunk a németektől, mert a főszékhely Bécs és a hivatalos nyelv a német lesz; máskülönben be sem vesznek a szövetségbe.

—A.

Közlöttük a fentebbi sorokat, mert tudomásunk szerint több velocipédező osztja írójuk véleményét, s mert végre is ez ügyben nem a mi, hanem az összes magyar velocipédezők véleménye fog dönteni; bár határozottan ellene vagyunk az osztrák-magyar velocipéd szövetségnek.

Ez a szövetség nekünk alig valami jogokat és bizonyos fizetési kötelezettséget nyújtana. A magyar velocipédezők sehogy sem várhatnak német kollegáiktól segítséget, arra nézve, hogy sportjukat bármely úton felendíthessék.

A szövetségi versenyekben, igaz, csak szövetségi tagok vehetnek részt, de a nyílt versenyekben ott marad a tér a dicsőséges győzelemre.

A magyar velocipéd-szövetség alakulását is némileg

korainak tartjuk, hisz velocipédezőink még az egyleti tagdíjakat sem igen fizetik, hogy fizetnék akkor a szövetségi illeteket. Mert azt csak gondolhatjuk, hogy minden egyes első sorban pénzt szed be és csak aztán kezd működni. De ugyan komikus is volna, ha szövetségi ügyekre gondolnánk, mikor az egyletiek várnak a legsürgősebb rendezésre.

Mi igen hajlandók volnánk minden buzdításra a szövetségek alakítását illetőleg, ha látnánk, hogy az egyletekben van némi komolyabb sportigyekezet, de nem szeretnénk, hogy belépve az osztrák-magyar szövetségbe, Bécsben is szegényt hoznának ránk velocipédezőink fizetési és egyéb tagsági kötelezettségeik mulasztásával.

Úgy hát mielőtt az osztrák-magyar szövetségbe lépnénk be, alakítsuk meg a magyar velocipéd szövetséget, és még ezelőtt rendezzük egyleti ügyeinket.

A szövetségek igaz, hogy erélyt és életet kölcsönözhetnek az élehetlen egyleteknek is, és e szempontból talán fellendítendik eleinte rohamosan terjedő s most stagnáló velocipédezésünket. — Bár így lenne! Szerk.

Az igazi athleták.

Írta: SCOSSA DEZSŐ.

(Vége.)

A krétaiak, hegyekkel borított szigetükön a természetől fogva gyalogolásra lévén szorítva, mint kítűnő futók tűntek ki, és a futás rendszerint első pontja is volt a versenyeknek. A Patroklos tiszteletére rendezett ünnepi játékot is az nyitotta meg. Leggyorsabban futott Aias, nyomában Odysseus, ki a mint a célhoz közeledett, így fohászzkodott Athenaehez:

„Hallgass meg kegyes istennő, lábamra ne hagy el!”

És az istennő meghallgatta, Aias elcsuszott és Odysseus megnyerte a díjat.

Pedig, hogy ez nem volt valami könnyű dolog, azt legjobban igazolja maga a megfutandó pálya. Az egy-szeri futás hossza egy stadium az az 600 láb volt; a kettős futásnál ezt a futóknak kétszer kellett megtenniük, a hosszú futásnál pedig annyiszor kellett a pályán ide s tova futni pihenés nélkül, míg a megtett út 20—24 stadiumot tesz ki. A mi megfelelt fél földrajzi mértföldnek. Nem csodálkozhatunk, ha Olympiában az egy stadiumnyi versenypályát 12-szer megfutott Ladas, a célhoz érve holtan rogyott össze. Volt a futásnak egy neme, a fegyverzetben való futás, mely nagy szerepet játszott a helleneknél, kiknek hadi taktikájához tartozott az ellenséget futásban megtámadni. Ezt, mint a hadiszolgálat előgyakorlatát, Plato is kiválóan pártfogolja. Nem csoda, hogy a görögök s általában az ó-kor futói mind még felülmulhatatlanok. A thebei Lasthenes legyőzött egy versenylovat, Polimnostor elfogja a futó nyulat, Filonides, Nagy Sándor kengyelfutója kilencz óra alatt elfutott Sikionból—Elisbe, a mi 222 kilométer és Plinius beszéli egy athletáról, hogy a ezirkuszban 160,000 passust vagyis 235 kilométert futott. A futóversenyre nézve az volt a szokás, hogy a jelentkezteteket csapatokba osztották s a sors döntött közöttük a tekintetben, hogy melyik kezdi meg a versenyt, a győzőknek aztán külön kellett futniok.

De nemcsak férfiak, hanem nők és gyermekek is futottak. Kivált a dór leányok tűntek ki e tekintetben,

mély homokban, kiváló gyorsasággal és kitartással futva meg a fél pályát. A 37-ik olympiánál a fiúk futása is felvétetett az olympiai játékok közé s a fiatal győzők nevei márványba vésettek.

Istennek tiszteletére, bizonyos napok éjjelein fályával való futást is tartottak, a miben férfiak, nők és gyermekek egyaránt részt vettek s a mi igen érdekes tarka látványt nyújtott. Cicero említi még az ú. n. szőlővesszővel való futást, a mi úgy látszik, a szüreti ünnepek kiegészítője volt s Pyanepsion (október vége és november eleje) hónapban, egy szőlőindákkal felcífrázott, nő ruhába öltözött férfi. Dionysos templomától demos Phalerosban levő Athena Skiras templomáig üldöztetett.

A futást követte a korong- és dárdahajítás. Penelope kérői a királyi palota előtt dobálják a korongot és dárdát szórakozásból. Az említett versenynél három pályázó áll ki a síkra: Polypoites, telamonfi Aias és Epeios. Egyik sem tud úgy dobni mint Polypoites ki „oly könnyedén dobja el a solost, mint juhásza botját a nyája fölé” s megnyeri a díjat. Homer így írja le a diskus dobások versenyt:

... feladott egy önöntetű gömböt Achilles
„Rajta, kik e viadalban együtt vetekedni akartok!”
mondja

... s ime fölkele hős Polypoites
Mennyire furkósát el szokta röpitni az ökrész,
Mely kanyarogva suhog a parlagi nyájakon által
Annyira túltón egész vívodán; mire nagy zaj ijedt fel!

És Solon Anacharsishoz imígy szól: „Lásd ezt a kis kerek, harczi pajzshoz formáló érezdarabot. Kezbe véve, nehéznek és simasága miatt kézbe foghatónak sem találad. Nálunk ezen korongot magasba és távolba dobják s igen nagy diadalnak tartják, ha ez által egymást felülmulhatják”. A görög athleták kezüket porral hintették be, hogy a korog ki ne csúszszék abból. Nálunk közönséges vasgolyókat használnak helyette. Massini herczeg palombarai villájában kiállott szobor, mely állítólag Myron műve, egy ilyen koronghajítót ábrázol s megmutatja nekünk, hogy körülbelül milyen állásba kellett a koronghajítónak helyezkednie.

A dárdahajítás, mint külön gymnasztikai gyakorlat és mint dárdaharcz fordul elő. Előbbi rövid, hegyes dárdákkal eszközöltetett s a látérezék fejlesztésének kiváló eszközéül tekintetett, utóbbi azonban mint veszélyes harc-mód teljes fegyverzetben történt. Aias és tydeusi Diomedes kiállnak a síkra. Az átdöfi emennek pajzsát, de mellpánczélán át nem hatott a testbe dárdája. Diomedes aztán bösz haragjában. Aias dárdája hegyével pajzsán fölül, ép nyaka táján akarta megsebezni. Mit így ír le Homer:

... iszonyu féltettek Aias a vértés achivok
Szűnni parancsolták őket s osztolni egyenlőn!

A távugrás és magasugrás szintén kiváló helyet foglalt el a hellenek gymnasztikájában s e tekintetben ügyességük példájaként alig foghatjuk fel, Phayllus hogyan birt 50 lábnyi messeségre ugrani. Természetesen az ugrás segédeszközéül ép úgy használták a hellenek a rudat, mint a modern athleták. És e rúddal való ugrásban oly mérvű ügyességet szereztek, hogy például hadjáratok alkalmával a legnagyobb könnyedséggel vetették át magukat, dárdájukra támaszkodva a legnagyobb gödrökön és hegyszakadékokon. Ironside, egy angol utazó beszéli, hogy a keleten jártában látott nem rég görögöket, kik csodálatos könnyedséggel vetették át magukat egy-egy elefánton, vagy hatalmas lovon, a nélkül,

hogy az ugró-deszkára, — mely pedig jelentékeny könnyebbséget okoz, — szükségük lett volna. Különbösen az ugrásra már testalkatásuknál fogva is kiválóan rátermettek a hellenek. Magas nyulánk természetük, hosszú lábaik s erős izmaik a távolság és magasság nehézségeit legkönnyebben legyőzték.

A verseny legérdekesebb pontja azonban kétség kívül a viadal volt. Ma birkózásnak hívjuk. Ez legtöbb ügyességet, körültekintést, s a birkózóknak a gymnasztika minden nemében való nagyfokú jártasságát kívánta. Érdekesebb volt valamennyinél, mert valamennyit magába foglalta s nem várt hirtelen fordulatokkal sokféleképen idomította át a nézők hangulatát, kik egész a végkifejülésig bizonytalanságban maradtak. Az ellenfél egy hibás mozdulatának ügyes kiaknázása — és a koczka fordult, és az éles szem megfigyelése s az ügyesség a nyers erőnek nyakát szegte. Voltak természetesen a birkózásnak szabályai, melyeket megszegve, a bírák azonnal betiltották a viadalt, de pl. a gáncs-vetés meg volt engedve, Odysseus is: „hátról térdhajlásba jutva Airász, tagjait oldja?” A modern athletika ezt tiltja. Viszont aligha akad ma már olyan birkózó, mint Kroton Miloja, ki ha megállott, senki sem volt képes helyéből kimozdítani. Hasonló mutatványokkal tetszelegtek a hellen athleták, midőn pl. egyet-egyet még két, sőt négy eléje fogott hámos ló sem volt képes a küzdőtér homokjáról elmozdítani.

A birkózásnak egy, természetszerű része volt az ökölviadal, mely Simonides szerint szintén nem hiányzott a versenyjátékok rendjéből. Homernál sokszor találkozunk az ökölviadalok leírásával s a reá való vonatkozásokkal. A Patroclus tiszteletére Achilles által rendezett versenyenél Epeios, a jól betanult öklészbajnok mérkőzik Euryalussal. Epeios azonban olyan hatalmas ütéseket osztogat neki, hogy „deli tagjai összerognak!” Nestor is dicsekszik, hogy:

Meggyőzőm Euops fia hős Clytomedet ökölrel!

A meztelen ököl nem sokáig szerepelhetett e küzdelmeknél s a bajnokokat csakhamar szíjfonadékos ökölrel látjuk kiállani, sőt később még ezeket is szögekkel és kemény bőrdarabokkal látták el. Daczára, hogy a bajnokok ágyéka övvel volt bekötve, a hatalmas csapások véres nyomokat hagytak hátra, sőt nem ritka dolog, hogy az öklész-bajnokok szétmarcangolt testtel, vérző füllel, orral s kivert fogakkal vonultak vissza a csatatérről.

... Fölemelt kézzel egymásra rohanván
Összeapának, erős kezeik pedig összevegyültek:
Szertelen állpufogás támadt s mindünnen özönlött
Róluk az izzadság!

írja Homer.

Ma szeretjük az ú. n. elegans vívókat, kik higgadtan, körültekintéssel s könnyedén forgatják a kardot, nem ugrálnak, nem hátrálnak, csupán elfoglalt helyükből lépnek előre-hátra. Körülbélül hasonló hatást keltetett az ügyes öklész-bajnokok viadala is, s mint a vívóknak, bizonynyal nekik is volt szünetük, mely az összecsapásokat felváltotta. És az ebben való jártasság bizonyosan nem kevesebb tapasztalatot és körültekintést kívánt, mint a modern vívó-bajnokoknál.

A görög versenyjátékok egyik legérdekesebb részét a pankraczion képezte, melyet leghelyesebben az a szó fejez ki: összviadal. Az ökölvívás és birkózás egyesülnek abban s minthogy mindkét dologban kellő jártasságot és még hozzá jelentékeny testi erőt is kívánt, képzelhetjük mily nagyfokú érdeklődés kísérte. Homernál találjuk egy

ilyen pankraczion érdekes leírását, mely telamonfi Aias és Odysseus közt folyt le.

— Hatalmas karjaikkal átkarolták egymást és állottak miként szarufák, melyeket magas épületekben összecsatol az elmés ács, a dühös viharok erőszaka ellen, — írja Homer. — Hátuk izmos kezeiktől megviselve ropogott és sűrűn szakadt a veriték. Oldalukon és vállakon tetemes kelevények biboroztak fel: mindkettő vágyott a jutalomra, mégis egyik sem képes, a másikat földre teríteni. Végre midőn beleúntak a bizonytalanságba a vértés achivok, így szólott Aias:

Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus.
Vagy te emelj, avagy én: a többi Kronos fia gondja.

És felemelte Odysseust.

De az nem esett hanyatt, sőt ő győzte le Aias.

A pankracziont a 33. olympiasban már a nemzeti ünnepek programjába is felvéve látjuk. És ennek daczára Plato a maga államában nem engedi meg azt, s e helyett inkább fegyverekkel való küzdelemre való kiképztetést ajánl, a minek gyakorlati haszna a hadjáratok alkalmával érvényesíthető.

Csalódnánk, ha azt hinnők, hogy a mondottakban a hellenek gymnasztikai gyakorlatait egészen kimerítettük. A fegyvergyakorlatok, mint a katonák elengedhetetlen kelléke, nagy virágzásnak örvendtek. Úgy szintén a nyíllövés, mint nálunk a ezéllövés, bizonyos arisztokratikus kedvtelésnék szerepelt. Teukros átvágja nyilával a kifeszített fonalat, Meriones a felrepülő galambot szárnyalján találja.

És ha a társaság belement a versenyekbe vagy belefárad, még mindig maradt elég hátra, a mi mulattatásul szolgálhatott. Így pl. úri házaknál a szolgálk fegyvertánczot járva mulattatták az egybegyült vendégeket, sőt ezek is vidáman játszották a labdajátékot a zöld gyepen. Ennek igen sok neme volt, — legközönségesebb, hogy a társaság két részre oszolva egymással szemben foglalt állást. A tér közepén volt a határvonal, rajta a labda. A két játszó fél mögött, hajítás távolságra szintén húztak egy-egy határvonalat. Most át dobta az egyik fél a másiknak a labdát, annak el kellett azt kapni és visszadobni. Ha játékközben egyik félnek sikerült a labdvetéssel a másikat a maga határvonala mögé kergetni, győztes lett. Egy másik nemében a labdajátéknak egészen másfelé dobták azt, mint a hova eredetileg czéloztak vele.

Ime első kezdetei a korunkban oly kedvelt lawn Tennys-nek!

De nemcsak társasjátékaink, hanem mint láttuk, egész athletikánk a hellenek találmányaiban gyökerezik, s a mit a történelem e részben fentartott számunkra, az még ma is bámulattal tölthet el s követésre méltó.

A lefegyverzés a kard- és vitör-vívásban.

(Képpel.)

A lovagias magyar vívási szabályok igen szépen tiltják a lefegyverzett ellenfélt megtámadni, sőt a kivert kardot is feladjuk ellenfelünknek ép úgy a komoly párbajnál, mint az iskolai vívásban.

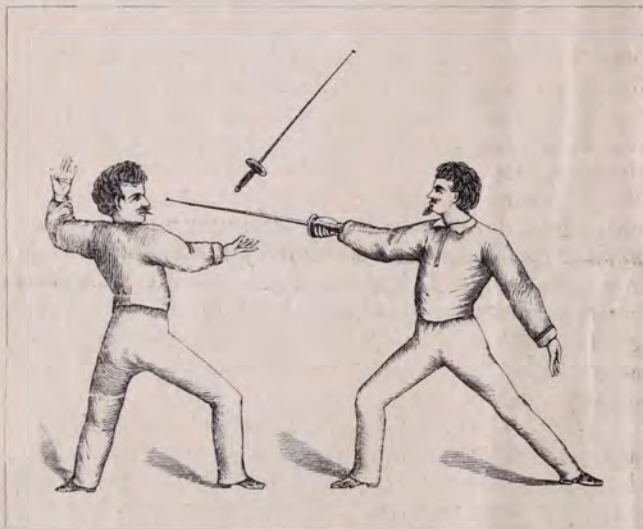
Mindenesetre e vonás egyik legszebb jellemzője a magyar mondhatjuk speciális vívásnak, de egyszersmind okozója annak is, hogy a lefegyverzést nem igen méltatjuk vívási leczkéinken kellő figyelemre. Pedig a kard

és vitéz kiütése, vagy kicsavarása egyike a legügyesebb fogásoknak mind a kard, mind a törvívásban.

Hogy alaposan kezdjük rövid magyarázatunkat a szóban levő vívási ügyességről, előbb azt kell fejtegetnünk, hogy mikor lehet és tanácsos a kardot vagy tört kiütni az ellenfél kezéből.

A kardkiütésnek akkor van helye, ha ellenfelünk a kardot úgy tartja kezében, hogy mi a kéz felső része felé eső oldalára üthetünk kardjának. Ugyanis a kard ez ütésnél kicsúszik a hüvelyk alul és vagy egészen elejti az ellenfél, vagy csak négy ujjával tartja.

A törvívásnál a kiütést és kicsavarást kell megkülönböztetnünk. A törkiütés hasonló a kardkiütéshez, csak hogy várunk kell, míg ellenfelünk terz állásban lesz és gyenge tartást tanúsít. Igen előnyös előbb pressé-t utána degagé-t és ezután az ütést csinálni, mert így ellenfelünk magától is elcsapja kissé a törjét a kellő állásból.

A törkicsavarás alatt értjük, ha ellenfelünk törét egy kontraparádszerű mozdulattal vesszük ki kezéből. E módja a lefegyverzésnek akkor használható előnyösen, mikor az ellenfél töre hegyét igen leereszti, vagy mikor a szúrás után nem megy rögtön vissza az állásba.

Mind a kiütés mind a kicsavarás kivitele a kard és tör erősségével történik, úgy hogy ellenfelünk fegyvere végét támadjuk meg.

A törkicsavarás mozdulatai a következők: ellenfelünk leeresztett töre hegyét fegyverünkkel megfogva ezt kontraparáddal lenyomjuk és ezután seconddal felszárjuk. A kicsavarásnál tehát a fegyver, mint képünkön is látható, felrepül, míg a kicsapásnál egyszerre leesik.

A kicsapást nem nehéz kikerülni, sőt ha sikerül kardunkat elvinni a csapás elől, a kísérletet ellenfelünk drágán adhatja meg, mert magát elvágván, nekünk támadási helyet ad.

A kicsapást tehát igen kiskörű kontraparáddal ki kell kerülni, és rögtön utána támadni.

A kicsavarásnál törünket hirtelen vissza kell rántani és visszaugrani.

Nincs valami szebb látvány a vívásban mint a lefegyverzési kísérletek és védek, ezért bár nem vehetjük hasznát a lovagias harcban, igen élvezetes és tanácsos a betanulásuk.

V.

Svéd gimnasztika.*)

A massage-kurával összefügg a gimnasztika, vagyis az izommozgás, mit egészséges egyének is testük erősítése végett oly kitűnő sikerrel használnak. A gimnasztika értelemben vett izommozgás többféle lehet. Nevezetesen passzív, aktív és ellentállással egybekötött mozgás. Mind a háromnak a massage-zsal gyógykezelt betegek szükség szerint kitűnő hasznát vehetik, de az első kivételével az utóbbi kettőt egészséges egyének is szokták gyakorolni.

A passzív mozgásnál a beteg izmait teljesen nyugalomban hagyja és a kezelő az ízületeket mozgatja, ezek oly irányú mozgásokat végez, a melyek az ízületek rendes élettani működéseinek felelnek meg. Izületi merevségeknél, az izmok kinyújtásánál, hűdéseknel, idegzásabáknál és más ilyen helyi bajoknál szokták e mozgást előnyösen alkalmazni.

Az aktív mozgás az a mozgás, mit a rendes gimnasztizáló végez. Maga magára van hagyva és saját munkája által erősíti az izmokat és segíti elő a gyors anyagcserét. Tulajdonképen hármas a célja. Az izomrostokat erősíteni, az izom fürgeségét fokozni és az izmokban meggyűlő nyirket (azt a folyadékot, a melyből vér lesz) továbbítani. E körül forog minden közönséges gimnasztikai gyakorlat jelentősége és értéke.

Az ellentállással egybekötött mozgásokat újabb idő óta alkalmazzák csak általánosabban és mivelhogy e század elején Ling Henrik nevű svéd ember hívta föl arra legelőször a figyelmet és ő állapította meg az erőművi gyógykezelés e nemét, hazája után azt svéd-gimnasztikának nevezték el.

A svéd gimnasztikánál ketten szerepelnek. A tornász, vagyis a beteg és a svéd gimnasztikus, vagyis az orvos. A beteg izmai soha sem működnek szabadon, hanem azok mindig vagy a saját maga által vagy pedig az orvos által kifejtendő ellentállás folytán korlátoztatnak és szabályoztatnak. Mig tehát a közönséges tornászatnál a tornász szabadon vagy tornaszereken bizonyos aktív mozgásokat végez, a melyeknél a gyakorlatban lévő izmok, vagy a tagok súlyát, vagy a tornaszerek által kifejtett ellentállást küzdik le. — addig a svéd testgyakorlatnál az ellentállást az orvos vagy maga a beteg fejt ki és az tetszés szerint fokozható, sőt az izom működése közben is változtatható. Egy példa jobban meg fogja világítani az ellentállással egybekötött mozgás, a svéd gimnasztika lényegét.

Midőn a kar könyökizülete behajlik, kétféle izmok működnek, a hajlító és a feszítő is. A feszítő izmok rögzítik az ízületet és a behajlítás a hajlító és feszítő izmok működési különbözetének az eredménye. Ha tehát a karommal vagy lábammal csupán aktív egyszerű mozgásokat végezek, úgy a hajlító mint a feszítő izmaim működnek, még pedig a feszítők nagyobb fokban mint a hajlító. Amde azt akarnám, hogy hajlító izmaim ereje is jelentékenyen nőjön, a nélkül hogy a feszítőket is erősíteném, természetes, hogy ez esetben a mozgásoknál

*) A „P. H.“ „Házi tanácsadója“ ismerteti a fentebbi sorokban a gyógytornázást. Szerk.

a feszítő izmok működését egészen ki kell zárnom. Ezt úgy érjük el, ha mi vesszük át az ízület rögzítését az által, hogy pl. a hajlítók összehúzódása elé akadályt gördítünk és a hajlítók igyekeznek ezt az akadályt leküzdeni. Erre a feszítő izmok egészen kiesnek a kar vagy a láb mozgásakor a működésből s a hajlítók izmok az eléjük gördített akadály leküzdésének gyakorlatában megerősödnek. A kivétel kétféleképpen eszközölhető. Az egyik mód az, hogy az orvos megfogván az alsó karomat vagy lábszáromat, ellentállással nehezíti a hajlítók összehúzódását; a másik módja pedig, hogy behajlítva tartom karomat vagy lábamat és akadályoztatom, illetőleg megnehezítem, hogy az orvos karomat vagy lábamat kinyújtsa.

A test minden izmának működését lehet ellentállás által fokozni, még pedig úgy, hogy egy bizonyos mozgáskor csak az az izom, vagy izomcsoport működjék, a melynek erejét gyarapítani kívánjuk. Akármely izom erősítésére van a betegnek szüksége, azt a svéd gimnasztika folytán elérheti. Az egészséges ember pedig fokozatos egymásutánban testének összes izmait egyenként erősítheti és teste rugósságában, mozgékonyágában oly fokra viheti, mint a közönséges tornász által, vagy legalább is nem oly mértékben.

A svéd gimnasztikánál kifejtett ellentállás ne legyen túlságos. Nem arról van itt szó, hogy a beteg az orvossal viaskodjék, hanem hogy gyakran ismétlődő lassan fokozódó ellentállás leküzdése által az izmot erősítsük, máskor az izommunkával járó helybeli vérbőség által a többi szervekre vérelvonólag hassunk stb. stb. Az ellentállás tehát eleinte igen gyenge, később lassan fokozódik és a mozgás vége felé ismét először gyengül. A mint a tornász bizonyos számú mozgás után fáradni kezd, pihenni kell és csak helyre állva folytatják vele a gyakorlatot. Egyes izmok és egész testrészek erősítése persze esekély fájdalommal és kényelmetlenséggel is jár, de többszöri gyakorlat után az alig válg észrevehetővé, hanem igen is tapasztaljuk azt az üdvös, jótékony hatást, mit a gimnasztika e neme testünkre, egyes szerveinkre gyakorol.

A mondottakból világos, hogy az ember boncztanát alaposan ismerő szakférfiú, ki egyúttal gyakorlati képzettséggel is bír, teljesítheti csupán a svéd gimnasztikában az orvos tisztjét. Oly sokféle körülmény jön a svéd tornászlatnál számításba, hogy siker csakis oly kezelőtől várható, a ki a legnagyobb pedanteriával és teljes telkiismeretességgel terjeszkedik ki minden részletre, figyel minden mozdulatra és megtudja választani az egymásután is, a melyben a gyakorlatok végzendők. De még mindez nem elég. Figyelemmel kell lennie a beteg életmódjára is, mert az izomműködés hatása csak akkor fog helyesen és teljes mértékben nyilvánulni, ha a táplálkozás és általában az életrend arányban áll a mozgáskor elhasznált anyagmennyiséggel. Ha ez a föltét nincs meg, akkor a gyakorlatok nagyobb kárral járhatnak, sem mint haszonnal.

Mai napig is még a svédek a legügyesebb és legmegbízhatóbb kezelői a szóban levő gimnasztikának, bár az már mindenfelé meghonosodott és mindenütt találni föltűnő sikerrel működő gyógytornászokat. Öröndetes eseményként említhetjük itt, hogy néhány hónap előtt egy jeles svéd tornász telepedett le fővárosunkban, a kinek képzettsége és ügyessége egyaránt hozzá fog ahhoz járulni, hogy a fővárosi művelt közönséggel a svéd gimnasztikát megkedveltesse.

Legújabb időben a most leghíresebb svéd gimnasztikus, dr. Zander Gusztáv, a stockholmi mediko-mecha-

nikai intézet igazgatója, gépeket szerkesztett, a melyekkel az ellentállás munkája végezhető, a nélkül, hogy orvosra volna szükségünk. A kinek tehát vagyoni viszonyai megengedik, egész sorát szerezhethi meg a különféle gépeknek, a melyekkel a gyakorlatokat otthon végezheti. A gépek konstrukciója nagyon elmés és mivel hogy az azok által kifejtendő ellentállás egészen egyenletes, azokon végeztetik mostanában a nagyobb svéd-gimnasztikai intézetekben a gyakorlatokat. Nehánya ezeknek a gépeknek egyik fővárosi intézetben is látható.

Frey Lipót.

A mit eddig nem tehattünk, most a legőszintébb örömmel ismerjük kötelességünknek. Ez pedig a budapesti koresolyázó-egylet választmányának a közönség szórakozása s a jégspport fejlődése érdekében kifejtett rendkívüli tevékenységeért elismerés és köszönet.

A versenyek elmaradását kárpótlólag helyettesíté Frey Lipót bécsi koresolyaművész felléptetésével s egy estéli lampionos ünnepély rendezésével. Bár a versenyeknek kiváló érdekességét és a budapesti s eshetőleg az összes magyarországi koresolyázókra való buzdító hatását tekintve, ezen helyettesítés teljesnek nem mondható, mégis örömmel vette úgy a nagy közönség, mint a sportközönség a választmány utóbbi munkálkodását.

Frey Lipót bécsi születésű, vagyonos szülők gyermeke, kiváló passzióval foglalkozott a testedző sport majd minden ágával, egyike az osztrák legjobb sculler evezősöknek, kitűnő tornász, képesített tornatanár, velocipédész, s már több éven át Bécs legkitűnőbb műkoresolyázó bajnoka. Ez év jégévadjának elején jött hire annak, hogy Frey feladva eddigi amateurségét, pénzért mutogatja magát, hasznára fordítandó ezen elhatározást, több város egylete sietett őt szerződtetni, míg végre müncheni, prágai, pozsonyi s több helyeni szereplése után e hó 13-án hozzánk is lejött.

A jégpálya, daczára a legnagyobb gondozásnak, a nagy hőség következtében rossz volt, a közönséget, mely felette nagy számmal kereste fel a városligeti csarnokot, a jég puhasága miatt a rendező bizottság nem eresztette koresolyával a jégre, a mi felette helyes intézkedés volt eshetőleges bajok elkerülése végett, de felette nehezítette a nagy közönségnek a láthatást, csakis székre állás és ágaskodással tudott nagyrésze látni valamit.

Jóval négy óra után lehetett csak megkezdeni a négy részre osztott produkciókat, és még ekkor is többszöri felbukás után tudta csak befejezni azt; pár helyen a jég egyáltalában nem volt használható. A program első pontját képezte az „Evolutionen und Tänze aus der Wiener Schule“. Frey középtermetűt igen előnyösen feltűntető kostumban (prémes rövid kabát magasszörű prémmel szegélyezett eszímával és prémes kucsmával) jelent meg a közönség buzdító tapsai közt. Haynes Jackson-féle koresolyájával a legnagyobb biztonsággal végezte az iskolagyakorlatokat, íveket előre, hátra; hármásokat, elváltásokat, majd a táncfigurák sok fáját; második pont volt a lapunkban említett s több helyen nagy tetszést előidéző komikus előadása: „első kísérlete a jégen egy angolnak“. Erősen kiváltáztott sűrű angol kostumban, nagy kender-szőke pofaszakállal egy szánt tolvá a jégen, meglehetősen ügyességgel utánozva a kezdők ügyetlenségeit, rossz tartását, eséseit a jégen, de úgy látszik magyar közönségünk inkább gyönyörködik a tökéleteségekben, mint az ügyefogyotak bohózatos tulzó utánzásában, mert nálunk nem tudta Frey elérni azt a tün-

tető tapsvihart, melylyel egyebütt produkálta e pontot. Kellemesen volt aztán meglepve a közönség, midőn a harmadik pontnál mint „csikós“ gyoles gatyával, lobogós ujjas inggel jelent meg a műkoresolyázó; sikerült neki a valóban szép s néhol az igazi csárdásnak megfelelő figuráival tapsot és éljent kivívni; bámulatos gyorsasággal lejtette a csárdást, szép piruettekkel, a fordulásokat hármassokkal és kapesokkal kiezfírva, majd egy helyben, majd oldalt haladva. Végül közkívánatra programmon kívül ismét az első kostumban jelent meg s mutatott oly szép és nehéz figurákat, minőket csak Curtis, s még inkább Haynes Jacksontól láthattunk, különösen táncfiguráival tünt fel, melyek neki force-darabjai, itt van ő leginkább otthon s itt van leginkább helyén az úgynevezett balletszerű testtartás is. Ha az általános benyomásról, melyet Frey koresolyázása bennünk keltett, számot akar-nánk adni, valóban zavarban volnánk, mert a míg a leg-szigorúbb kritikával mért ítéletnek is el kell ismerni gyakorlatai nehézségét, s műkoresolyázásának legmagasabb fokú voltát, mely az összehasonlítást úgy Haynes Jacksonnal mint Curtissel győzelmesen állja ki, addig nem hagyhatjuk el véleményünket azon mondhatni elő-adáshoz szánt speciális testtartáshoz, melylyel Frey gyakorlatait keresztül viszi. Nem tartjuk semmiesetre sem utánczadónak a kézzel való balletszerű játékot, melyet úgy az egyszerű köröknél mint különösen a nehezebb gyakorlatoknál használ, lábaival is sokszor felesleges mozdulatokat tesz hatásvadászatból, ennek a rosz szokásának köszönheti aztán, hogy sokan, bár helytelenül de nem alap nélkül, Curtist tartják olyan koresolyázónak mint Frey. A budai versenyek alkalmával győzött Föld-váry Tibor koresolyázása méltánylásánál adtunk kifeje-zést a szép nyugodt testtartás előnyének, mely min-dig többet fog mutatni mint, a hatás vadászatra szánt fogások.

Frey gyakorlatai, a jég roszasága miatt egy-kettő kivételével, mind a legnagyobb biztonsággal kivive sikerültek. Az említett táncfigurái után igen szépek voltak kadet-ugrásai, a hold nagy ívben kifelé és befelé, piruettejei és még sok ismert gyakorlat, melyek kivitelénél a legnagyobb biztosságot és gyorsaságot lát-hattuk, szépek voltak nagy rohammal csinált körei úgy előre mint hátra.

A közönség méltánylását igen akadályozta az, hogy maga csak a szárazról nézhette s így talán nem volt eléggé kifejezve tapsban és éljenzésben, mit Frey mű-vész koresolyázásával kiérdemelt.

PORZSOLT BENŐ.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kéziköny-veben“ az illető gyakorlat bővebb leírása felfalálható.

39. tornaóra.

6—12 évesek: Egy arcsorból „szakaszba“ (Honv. szab. 69.). Rendekkel fejlődések kisebb szakaszonként, elébb azonban a nagy szakasz (század) felosztatik 4 egyenlő kisebb szakaszokra, a megszakítási pontokra 2—2 előtornász állíttassék: mindannyian jobbra át, szakaszonként külön balra előre „fejlődni, fél bal, indulj!“ (Honv. szab. 91. old.) Mind jobbra át, jobbra előre (a 2. sorra), fejlődni, fél jobb, indulj, előre arcz. Két sorral kanyarodások arcsorban, szín-

tén szakaszonként külön, de egyszerre: szakaszonként jobbra (balra) kanyarodni (vagy: $\frac{1}{4}$ kanyarodás jobbra) indulj! Erre a szakaszok jobb szárnyegyénei körül úgy történik a kettős sor kanyarodása, mint az egy sorral gyakoroltatott (73. és 74.), csak a második sorbeliek foly-ton fedezésbe jöjjenek az előttök járó első sorbeli előtte-sőkre. Hátra arcz! Balra kanyarodni (a 2. sor szárny-egyéne körül) indulj. Előre arcz. Jobbra igazodj. (H. sz. 74.) Vigyázz. Második sor. „sort nyitni, hátra lépj!“ (H. sz. 76.) Első sorban állók kezeikkel a földre támaszkodva guggolás le, lábakkal hátra lépkedni testnyújtásig, második sorban állók guggolás le, a fekvők lábait bokában fogva felemelni és ismét le bocsátani 3-szor, vezérlésre; ugyanaz felcserélve a sorok működése, hátra fordulat után. — A nyújtó rúd oly magasra igazíttassék, hogy a tornázók kezeikkel megfoghassák felugrás nélkül is, a hosszú létra pedig köttessék egyik végső foká-nál fogva erősen rá a nyújtórúdra, közel az oszlophoz, az így rézsutosan szilárdan fekvő létrán lép-kejenek fel lassan egymásután a fiúk, fokokba fogódzva, ha egyenként feljutottak a nyújtórúdig, akkor oldalt ki-hajolva abba fogódnak erősen és testökkel lábaikkal a létrát elhagyva, függésbe jöjjenek a nyújtóra, abból le-ugrás. Fellépkedni a létrán és fent a nyújtóba karkeresz-tezéssel fogódzni ezután függésbe fordulattal jutni (a felül keresztelő kar mindig felső fogással, az alul lévő kar pedig alsó fogással legyen). Létrán fel, a rúdra alsó fogással függésbe, ott cserélni a fogást felsőbe és leugrás. Létrán fel, a nyújtóra ráfekvéssel támaszkodásba jutni, abból leereszkedni függésbe és földre. Létrán fel, a nyúj-tóra támaszkodással fekvésben alsó fogás, előre fejjel le fordulni függésbe. A létrának a föld felé eső lapján állni egy fokon páros lábbal és fogni egy fokot, ezen fekvéssel függésből lépkedni és függeszkedni fel a nyújtóig, ott abba fogódzni a létrán túlra, függés, lengés, hátra le-ugrás. Megjegyeztetik, miszerint a fent irt összetett sze-ren csakis tanítói személyes vezetés és segédkezés mellett szabad tornáztatni, mert ellenesetben meg kell tartani azon szabályt: senki ne juttatassék a nyújtórúd fölé, ki ki magától fel nem tud rá jutni függésből. Ugrás a b r i n - c s o n á t, nekiszaladásokkal deszkáról, egy lábbal ei, páros lábra le, hasonlóan az „ablak ugráshoz“ (153.), csakhogy itt a tanító tartja az abrinest különféleképen ú. m. térdmagasságban vízszintesen, majd rézsút, majd függélyesen, és a szerint kell bele ugrani vagy átugrani fölötte vagy keresztül ugrani a karikán, mindenképen úgy, hogy a test semmi része ne érintse azt, a tanító az abrinest tartása és mozgatásával könnyíti az ugrások sike-rülhetését.

12—18 évesek: Elébb rendekből aztán kettős rendekből fejlődések szakaszonként: „Századba, fejlődött vonallal sorakozó!“ (Honv. szab. 132.) Ezen alkalomra szakaszvezetők nem jelölendők ki mint a 35. tornaóra, hanem a szakaszok elejére és végére előtornászok osztan-dók be. Rendek jobbra át! Szakaszonként balra előre fejlődni azután vissza, úgy mint előző korúaknak itt irat-tott. Beosztás 1—2 tagpárookra: „kettős rendek jobbra át!“ (Honv. szab. 87. 143.) Balra arcz (Honv. szab. 92., vagy 30. tornaóra.). Kettős rendekből a szakaszok élére fejlődés: kettős rendekbe jobbra át. Szakaszonként külön balra fejlődni, fél bal, indulj (Honv. szab. 91.). Kettős rendekbe jobbra át; szakaszok jobbra fejlődni (a 2. sorra), fél jobb, indulj. Földön fekvéssel támaszkodások mint előző korúaknál, csakhogy itt a földön kezek helyben lépkedtetni. Szerekkel gyakorlatok: I. csapat vegye a 37. tornaórában az 5-ik csapatnak irt gyakorlatokat; a II. vegye a 6-ikét; a III. a volt 1. szereit; a IV. a 2-ét;

az V. a 3-ét; a VI. a 4-ét; és pedig ugyanabban a sorrendben két-két szert felváltva.

40. tornaóra.

6—12 évesek: Lépesözetes csapattest felállítás (84.). Egymásután különemű lábmozgások, azután karokkal, törzs és láb, törzs és kar (97., 98.). A laesony korlát hosszában innen és túl is rézsút szembe többben állnak ki: az innen eső korlátfát fogni leguggolni, felvetni lábakat a túlsó karfára térdcsuklókba, átfognak a kezek is a térdeken kívül, ismét visszafogni, lábakat le. Ugyanazon helyzetben karokkal felhuzódni és leereszteni, aztán változtatva lábikulesolás és visszaemelés. Korlátfák között haránt függés a feltett felkarokon, lábterpesztés és hajlítva zárás. Jobb hónaljfüggés miatt bal kar neki támasztatik a másik karfának. Ugyanaz ellenkező oldalra, közben oldalra lábfelezés és vissza hajlítás. Feszített karral támaszkodások 10—12 éveseknek (192—193.). Játék csapatonként: a helyi viszonyok szerint választandó egy-két mozgalmasabb összjáték (118—133.).

12—18 évesek: Kézi vas súlyokkal (golyópárok) tagmozdulatok, hatos soronként egy-egy ütemmel később kezdetni és folytatni ugyanazon mozgás-összetételbe; tehát a díszornákra alkalmas legkönnyebb módal, t. i. minden sor akkor kezdi meg ugyanazon mozgások elsőjét, a mikor saját sorának száma kiáltatik ki, azon pillanaton túl végzi folytonosan abban a sorrendben, a mint végezték előzőleg párszor mind együtt, nem jöven most zavarba a szomszéd sorok ellenkező mozgásai folytán sem. A vezérlés tapsjelekkel történjek tovább, ha minden sor beleindított már. Első gyakorlat: előre jobb rohamlépés, kezek mellre 1, törzhajlítás és karlökés le 2, törzsnyújtás karemelés előre és bal térdre letérdelés 3, mindkét térdnyújtás, kezek mellre 3, lökés fejfőle és visszalépni jobb lábbal szögállásba 5, karokat előre le lendíteni 6. Második gyakorlat: jobbra rohamlépés, jobb karlendítés oldalt fejfőle, bal kar mellé keresztbe, nézni jobbra 1; jobb kar vissza le lendítetik és a mell elé emeltetik bal felé, bal kar pedig a mellről le vágással lendítetik balra oldalt fejfőle, jobb térd feszítetik és a bal hajlított térdben, ugyanekkor balra nézni is 2; kezeket mellre rántani, jobb lábat a bal mellé vissza hozni, felegyenesedni szögállásban 3; jobb rohamlépés előre, jobb karlökés előre, rézsút fejfőle és bal karral vágás le alant hátra 4; kezeket mellre rántani, jobb lábat a bal mellé visszahozni és gyorsan leguggolni 5; felegyenesedni, karokat lenyújtani 6; Természetesen ezen két mozgáscsoportosítás élőbb részenként számlálás szerint (43) végeztetendő és pedig mind egyidőben egyformán, azután folytatólag lassú ütemben, és csak ezután soronként külön ütemszóra kezdetéssel. Szertornázásakor az I. csapat végezze a 41. tornaórán a 3-ik csapat számára írt gyakorlatokat; a II. a 4-ét; a III. az 5-ét; a IV. a 6-ét; az V. az 1-ét; a VI. csapat a 2-ik csapat két szerét.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 fit) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

A budapesti „Achilles-Egylet” (országos turista-club) 1887 február 14-ikén tartotta meg Budapest és Gödöllő között téli országúti versenyét. A háromkerékversenyben 16,090 méter távolságra az első díjat nagybudafai Vermes Lajos nyerte el, jó másodiknak érkezett Vörös Géza 36 percz 14 mp. alatt. A tárgyalogversenyben középszerű eredménnyel első lett Ruther Géza, jó másodiknak lett Misi Antal, roszt harmadik lett Vass Pál. Ruther ha szorgalmas erőnek fog bizonyulni, neve rövid idő alatt elismert lesz. A 16 klm. 1 óra 55 mp. alatt járta be. Tisztelettel VERMES LAJOS, a club titkára.

A budapesti koresolya-egylet városligeti jégpályáján mult vasárnap délután igen sikerült jégünnepélyt rendezett; a választmány e két napon meggyőződhetett arról, hogy a fővárosi közönség mily rokonszenvvel és örömmel veszi az ily szórakoztató ünnepélyeket, a legdíszezebb s roppant nagyszámú néző és koresolyázó jelent meg a ligetben, tele voltak a termek, de még nagyobb számúak voltak a koresolyázók. Hat órákor kezdődött a lampionok kiosztása s vele együtt az igazán szép látvány. A négyesben körülbelül nyolczvan pár vett részt, melyet Rohonczy Gida orsz. képviselő a nála megszokott leleményességgel rendezett; felgyújtattak a különböző színű görög tüzek is, míg közbe-közbe felsivített egy-egy röppentyű, majd meg más rakéták elárasztva a láthatárt millió és millió csillagszikkra. Hét óra utánig tartott a kedves multság, melynek ismétlését nem győzzük eléggé ajánlani; ezzel szolgálatot tesznek a jég sportnak, s hasznosot ha nem is rögtön, de később minden bizonnyal az egyletnek; hallomásunk szerint tervben volt a Bécsben oly egyszerű jelmez estélyek nálunk levő meghonosítása is, az idő meghidegülése talán lehetővé tenné ezt is.

Az I. ker. polg. kör budai jégpályáján ugyan csak a fenti napon szintén jégünnepély volt, s hogy mily nagy már a fővárosban a koresolyázók száma, látni lehetett abból is, hogy mindkét ünnepélyre jutott szép és nagy közönség. Az ünnepély délutánján Frey Lipót műkoresolyázó produkálta magát; bővebben ismertetni itt feleslegesnek tartjuk, minthogy gyakorlatai kevés változtatással ugyanazok voltak, mint a mit Pesten mutatott, a jég keményebb volta mellett jobban sikerültek neki azok Budán. Beestvedéskor a lampionok gyújtattak meg s fantasztikus menetekben futották be a jégpályát, a parton felgyújtott görög tüzek világítása mellett késő estig maradt együtt s mulatott a kedélyes budai közönség.

A Beach William és Hanlan közt tervezett match úgy látszik nem tartatik meg, ha csak az elágazó nézetek ki nem egyenlítődnek. Beach ugyanis Ausztráliában a Pozamatta folyón szándékozik csak megmérkőzni ellenfelével a világbajnoki címért, míg Hanlan az ugyancsak ausztráliai Nepean folyón.

A nagyváradai torna-egylet által rendezett s már a mult számunkban felemlített bál lefolyásáról a következőket írják: A torna-egylet jó czég híreben áll, s méltán, vonzereje szembeötlő volt tegnap is. Büvkörébe vonta mindazt, a hol az előkelőség és szépség lakozik, egyesítette magában a férfikor vidámságát, és az ifjúság lelkesítő hevét, a mellett aranyos csillogó zománczezal vont be mindent, mi büvkörébe került. Hogy a jelen voltak mindannyian jól mulattak, az igen természetes követkevése a rendezőség buzgalma és körültekintő tapintatosságának. Oly ügyesen járt el a rendezőség tisztében,

hogy a fesztelen jókedv és meglegedés érzetének dominálni kellett a minden ízében sikerült vigalmon. Kilencz óra tájban már elragadóan szép hölgykoszorún legeltethettük gyönyörködő szemeinket. A teremben fel s alá hullámzó, élénk társalgást folytató frakkos fekete sereg közepette, a kitünő izléssel öltözött, jelmezes és álarczos delnők vontak magukra a figyelmét. Feltűnést keltettek főleg következő jelmezek: Vulcan Józsefné úrnő mint gelesi (Romániában) pórno. Szász Flóra k. a. mint cigányleány. Szabó Gizella k. a. mint nefelejts. Kollarits Vilma mint százsorszép, Márkus Aranka mint francia porleány stb. Azonkívül volt néhány szép domino. A zenét a 101-ik ezred és Hamza jeles zenekara szolgáltatta. Úgy a körtánczokat mint a csárdásokat nem győzték elegendő újrázni. Említést érdemelnek a női tánczrendek, melyeknek hátlapját a korecsolyatérnek Fekete fényképész által készített, kitünően sikerült fényképek díszítik. A minden tekintetben kitünő és díszes bál reggeli 5 órakor ért véget. Az első négyest 60 pár tánczolta, Cullman főhadnagy és Schmidt hadnagy urak által pompásan rendezve. Jelen voltak: Asszonyok: Brachfeld Józsefné (M.-Telegről), Braun Józsefné, Csanády Ákosné, Dus Lászlóné, Giraud Ottomárné, báró Gerliczy Ferenczné, Hügel Ottóné, Hraniczky Károlyné, Knapp Ferenczné, Krausz Dávidné, Miskolczy Barnáné, Matók Lajosné, Miskolczy Ferenczné, Nagy Gyárfásné, Nieczyglemsky Miksáné, Örlény Béláné, Pallay Lajosné, Schwarz Zsigmondné, Schwarz Ferenczné, Schwarz Béláné, ifj. Schwarz Ábrahámné, Schlosszér Gusztávné, Vulcan Józsefné, Wertheimstein kapitányne, Zóbel Lipótné. Leányok: Balázsházy nővérek (Kódombról), Fényes nővérek, Ferenczy Ilona, Grahl Erzs, Guttman Irén, Giraud Vilma, Hügel Erzsike, Jancsó Nina (Ósiből), Justh Ilka, Krausz Etelka, Kollarits Vilma, Kövér Róza (Marczaházáról), Losschmidt Berta, Mütter Ilona (Élesdről), Markovics nővérek; Márkus Aranka, Olasz Etelka, Papolezy Gizella, Ritoók nővérek, Szloboda N., Strauss Ferike, Schwarz Paula, Szabó Gabriella, Stidl Gizella, Szász Flóra, Tóth Erzs és Róza, Tokody nővérek, Zilahy Vilma, s még többen, kiknek neveit nincsen szerencsénk ismerni. A karzaton is igen szép és díszes hölgykoszorú volt jelen.

A közelgő ünnepek alkalmából

ajánlják

LOBMAYER JÁNOS FERENCZ és társa

Budapest, IV., Károly-körút 18.

az országos kiállításon

kivétel nélkül kitüntetett boraikat,

továbbá:

KLEINOSCHEG TESTVÉREK

Gráciban

francia módon készült pezsgőiket

specziálítások	10—10	} „Athleta“ } „Bicycle“ } „Turner“	} pezsgők	palackkonként ft. 2—
				„
				„

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

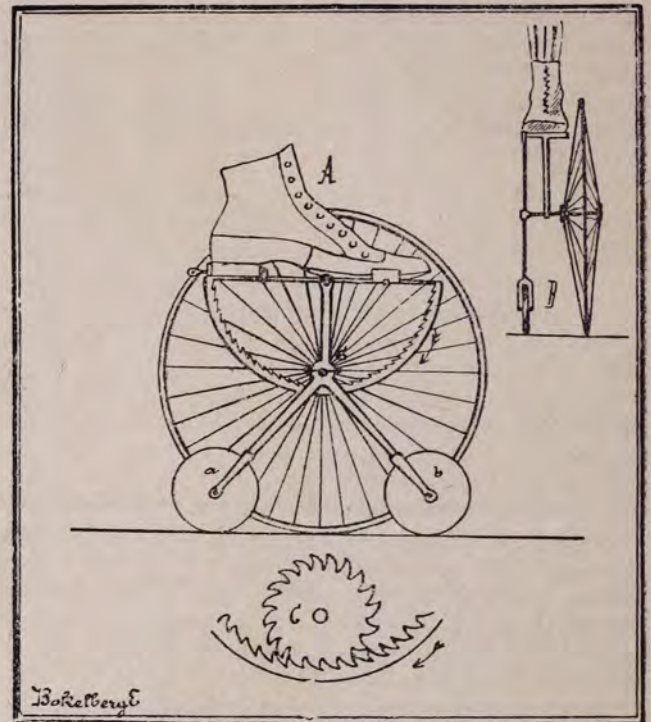
(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, atletikai csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vi-

torlás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama	bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „	„	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	„	4 „

Tartalom: Osztrák-magyar velocipéd szövetség. — A-tól — Az igazi athleták. (Vége.) Scossa Dezsőtől. — A lefegyverzés a kard- és vitor-vívásban. V-tól. — Svéd gymnasztika. — Frey Lipót. Porzolt Benőtől. — Torna óra-rend. — Különfélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petítisorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNA-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETREZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEDEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Szerkesztőségünk a következő hivatalos iratot kapta:

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny tek. szerkesztőségének Budapestén.

Az „Érsekújvári Vívó- és Torna-Egyesület“ folyó hó 9-én tartott választmányi gyűlésében elhatározta, hogy a „Herkules“-t, hivatalos közlönyévé fogadja. Tisztelettel

LANGE GYULA,
titkár.

HOFER FERENCZ,
alelnök.

Az ókori és modern athleták. *)

Az emberiség a civilizáció alatt mindenesetre gyengül; hisz maga a haladás épen abban áll, hogy mindig többet eszünkkel, mint erőnkkel dolgozunk. És így, ha meggondoljuk, hogy a mai 20 éves ifjúnak több ismerete van (nem értelme, melyhez nem is annyira munkája útján jut), mint egy görög tudós, úgy be kell látnunk, hogy nem is lehet oly erős, mint ókori társa.

Mindenesetre több joguk van az igazi athleta névre a görögöknek (mondjuk, hogy az embertenyésztő spártaiaknak), mint nekünk, úgyde közlünk hánynak engedi meg társadalmi helyzete, hogy oly harmonisztikus testszellemi életet éljen, mint a görögök élhettek.

De azért nem mondhatjuk, hogy a mai kor neve-

lése mindenütt gyengébb embereket produkál, mint a görögöké, mert tekintve, hogy a görög ifjak az akkori harcra neveltettek főképen, s hogy szellemi képesítésük sokkal kevesebb időt igényelt mint ifjainké; azért a németek és angolok testi nevelése határozottan versenyezhet a régi görögökével. De még azt is merjük állítani, hogy bár a mi nevelésünk nem állja ki a versenyt a görög és angol neveléssel, azért a jobb családok házi nevelése pótolja sokszor az állami és társadalmi mulasztásokat, és görög szobrász vésőjére méltó alakot teremt.

Egy Stiernek, egy Boklingnak izmai meg minden izükben kiállják a versenyt Jupiter vagy Herkules köbefaragott izmaival. E szobrok mintái is ép oly professzionatusok voltak mint a fentemlítették, az az a görögökkel szemben mindnyájan műkedvelői vagyunk csak a testgyakorlatnak, még a mesteremberek is. A görögöknél a testgyakorlat életezél, napi foglalkozás volt, míg mi a fejlődő iskolai években rendszeresen hetenként 2 órán át tornázunk, és felnőtt korunkban vagy semmit, vagy hetenként 3 órán erősítjük magunkat. A görögök mesés versenyeinek eredményeit pedig a sportkörök már régideje nem veszik valóknak, mert közvetve világosan bebizonyíthatók, hogy egymással is minden helyes következtetéssel ellentétben állnak.

De lássuk a modern athletikát. Úgy vagyunk az angol athletikával, mint a materializmussal; olyannak képzeljük, milyennek ocsárlói festik. Pedig a mint hogy nincs is olyan materializmus, milyent a vallásos idealisták czáfolnak, ép úgy nincs olyan athletika, milyen ellen a mi tornászaink némelyike kikel. Mert ugyan ki látott

*) E sorok némi részben Scossa Dezső figyelemre méltó jeles sorainak (lásd lapunk f. évi 7—8. számát) benyomása alatt íratlak.

akár nálunk, akár Angliában futó, csónakázó, birkozó, vagy dobó athletát, ki az általános testképzés szerint is nem ép ember. Hanem azt igen is láthatjuk, hogy a születésileg gyenge testből győztest képezünk, ki a született athletát leveri. Ez pedig csak is a modern athletika érdeme, hol nincs Taygetos. És e téren vele a tornázás sem versenyezhet, ha csak nem a gyógytornázás.

Mi épen az athletikának tulajdonítjuk az angoloknak egészségtelen éghajlatuk mellett is legkedvezőbb egészségügyi állapotukat.

De ugyan mit értenek nálunk angol athletika alatt? a futást és járást; holott ide kell számítani a dobást, emelést, ugrást és kismértékben a tornázást is. Hisz az angoloknál sem ismeretlen a korlát és nyújtó. A magyar athletikai club meg rendesen felöleli a tornázást. Hanem mindenütt fő a szabadtéri természetes mozgás és másodrendű a szobai mesterkelt testmozgás. Ezenfelül a tornával szemben az athletika inkább a láb és törzs, mint a kar izmait fejleszti. (E szempontot igen jelesen megvilágítja lapunk „Mindennapi testgyakorlat” című czikke.)

A görög és modern athletika között tehát csak annyi különbség van, hogy a küzdelmek elvesztették az athletikában harcziás vadságukat, de a gyakorlatok csaknem változatlanok maradtak. Versenyeinknek veszélyességét épen fel sem lehet említeni a görögök sokszor halálos tusájával. A versenyekre el nem készült ifjú nálunk ugyan ki-kidől, de nem rogy halva össze, mint Ladas. De meg az athletika veszélyéről épen nem is szólhatunk, ha a mai tornázással hasonlítjuk egybe.

De különben is már kissé nevetséges érzékenyek vagyunk a testgyakorlati versenyek győzteseivel szemben, mikor életüket féltjük, szánakozunk izzadásukon; más oldalról pedig lelkesítjük a küzdelemre.

Bizony sok oka rejlik a mi testgyakorlati hátramaradásunknak abban is, hogy a közvéleményt vezető lapjaink tájékozatlanságukban hol gúnyt űznek a sportból, hol erre lelkesítenek.

De ugyan mit is kívánhatunk a mai ifjúságtól oly lelkesedést a testgyakorlatok iránt, mint a görögöknél volt. A görög ifjú nemzeti hirt s nevet, egész életére ellátást nyert versenye győzelmén, testét szoborba faragták, nevére a századokat nevezték el, míg nálunk, ha a koszorú mellé kis érmet adunk, már felriad a nagy nevelők (?) lármája, hogy megrontjuk az ifjúság lelkületét vele. A teste gyenge alkotása daczára az angolokat megközelítő athletát „vézna, semmit mutató, beteges gyermekifjúnak” csúfoljuk.

A görögök testgyakorlati versenyei minden más felett a legtöbb nemzeti ünnepek voltak, míg nálunk alig pár száz ember mulatsága. A németeknél és főleg angoloknál már egyes versenyek nemzeti ünneppé emelkedtek, de mi még ott vagyunk, hogy elítéljük a görögök testgyakorlatának tökéletesen megfelelő modern angol athletikát, mint a „mely egyoldalú, mely nemcsak nem felel meg a célznak, de az erő

forçirozott fokozására (!), sok fáradtságra (!) válalkozóknak sok betegséget és bajt is okoz”. (?) Szegény angolok, és még szegényebb magyarok!!

PORZSOLT JENŐ.

Az előtornázók képzése.

A Budapesti (budai) Torna-Egyletnek lapunkban (III. évfolyam 50—52. sz.) már közölt átirata által indítatva, a Nemzeti Torna-Egylet igazgató választmánya albizottságot küldött ki az előtornászok képzését tárgyaló javaslat kidolgozására. Az albizottság elfogadta Kun Gyula biz. tag indítványát, melyet a választmány is magáévá tett az alábbi szövegezésben.

Tisztelt Igazgató Választmány! A magyarországi tornatanítók egyletének az előtornászok kiképzésére vonatkozólag 1885. évi szeptember hó 24-én kelt s a t. igazgató választmányhoz intézett emlékirata az e célra kiküldött bizottmány által tárgyalatván, a bizottmány jelentése a t. választmánynak 1885. évi december hó 30-án tartott ülésében bemutatott, általában némi kiegészítésekkel elfogadtatott, s kimondatott az, hogy a kifejtett elvek a fővárosi többi egyletek küldötteivel egyetértőleg szabályzati alakban dolgoztassanak ki, a mely teendő szintén a jelentést tett bizottságra ruháztatott.

Megjegyzendő az, hogy a magyarországi tornatanítók emlékiratának tárgyalására úgy a budapesti (budai) valamint az ó-budai torna-egylet is késznek nyilatkozott.

A budapesti (budai) torna-egylet 1886. évi november hó 24-én 145. szám alatt kelt kimerítő javaslatában közölte azon alapelveket, a melyek figyelembe vételével nézete szerint az előtornászok képzésének ügye előmozdítható és előreláthatólag biztosítható lenne.

Midőn a kiküldött bizottmány ezen legutóbbi munkálatot kezébe kapta, a külső körülmények már lényegesen megváltoztak, mert tudomása szerint időközben a magyarországi torna-egyletek szövetségének alapszabályai a nm. belügyminiszter úr által jóváhagyattak, s a szövetség működését már tényleg meg is kezdette. Minthogy pedig ezen beállott változást a bizottság nem ignorálhatta és minthogy tudomása szerint a tornázásra vonatkozó mindazon kérdésekben, melyek több egyletre vonatkoznak vagy különben a tornászot az ő egységében érintik, a tornászövetség alapszabályszerű hatáskörrel bír, ennél fogva a bizottság kötelességének ismerte azt, hogy javaslatát ezen körülményekre való figyelemmel tegye meg.

A bizottság javaslata az, hogy a budapesti (budai) torna-egylet véleményéhez képest, az előtornászok kiképzésére vonatkozó szerves munkálattal kidolgozása, ide tartozván az alaki tanterv és a tananyag, a magyarországi tornatanítók egyesületére bizassék, illetőleg hogy a tornászövetség igazgató bizottsága felkéressék arra, hogy ezen munkálattal elkészítésére a tornatanítók egyletét hívja fel.

Ugyanily módon hívassék fel a tornatanítók egylete arra is, hogy az előtornászképző tanfolyam tervét is dolgozza ki, a melyben arról is történjék gondoskodás, hogy az előtornászok mily módon kaphják a képzést.

A bizottmány célszerűnek tartaná, ha országos vagy kerületi, esetleg helyi dísztornázások alkalmával, külön versenyek rendeztetnének az előtornászok számára, s minthogy tudomása szerint az országos tornászövetség

igazgató bizottsága külön bizottságot küldött ki a szövetségi versenyszabályok kidolgozására, czelszerű volna a szövetségi s esetleg kerületi versenyeken tartandó előtornász versenyek szabályait is ezen bizottsággal kidolgoztatni.

Magától értetik, hogy mindezen szabályzatok a tornaszövetség igazgató bizottsága, s esetleg közgyűlése által jóváhagyatván, a szövetségbe lépett összes egyletekre kötelezők lesznek.

Az egyes egyletek autonómiájának körébe vágó s elintézését igénylő kérdések közül

a) a budapesti torna-egyletnek azon javaslatát, hogy minden előtornász feltétlenül díjaztassék, a bizottság nem pártolja, de a nemzeti torna-egyletben ezt kimondani felesleges is, mert sajnos, hogy összesen csak 4 ingyenes előtornászunk van;

b) az egyéb anyagi elismertetés tekintetében a nemzeti torna-egyletnél az van szokásban, hogy az előtornász díj nélkül kap ruhaszekrényt, s ezenkívül a tek. választmányának 1885. évi december hó 30-án kelt határozatához képest az egylet költségén történő vagy kezdeményes kiküldetéseknél az előtornászok első sorban fognak figyelembe vétetni;

c) a bizottság azon véleményben van, hogy a budapesti (budai) torna-egylet javaslatához képest mondassék ki, hogy nem szükséges az előtornászokat már most külön testületté alakítani, hanem előbb be kell várni a tornaszövetség által megállapítandó szabályzatot, addig is azonban míg ez meg lesz, nagyon jó lenne az előtornászoknak szokásba vett, s igen üdvösnek bizonyult havi váltakozó összejöveleiket ezentúl is szorgosan kultiválni, s minden egyletben módot nyújtani nekik arra, hogy havonként egyszer vagy a lehetőséghez képest többször is az egyik egyleti tanító felügyelete alatt saját továbbképzésük céljából tornázhassanak.

Ezek azok, t. Választmány, a miket a kiküldött bizottmány ezuttal mint teendő intézkedéseket javaslatba hoz.

Az egylet autonomikus jogkörébe tartozó intézkedések véglegesen és szabály alakban csak akkor lesznek megállapíthatók, ha a tornaszövetség részéről a képzésre és ezzel kapcsolatos teendőkre vonatkozó szabályok már megállapítottak.

A „Nemzeti torna-egylet“ egy éve.

(Az igazg. választmány kivonatos jelentése 1886-ról.)

Tisztelt közgyűlés! Azon elismerés, melynek ő felsége, a király egyletünk csarnokában tett legmagasabb látogatása által kifejezést adott, méltán megengedi, hogy a lefolyt év egyletünk életében kimagasló helyet foglaljon.

1886. évi május hó 15-ike örök betűkkel van bevésve egyletünk történetébe, hogy későbbi nemzedékekig hirdesse a hazai tornaszatnak legfelsőbb helyen történt méltatását. Azon egyesület, mely pár év előtt még a kezdet nehézségeivel küzdve, alig volt képes lételetét biztosítani, e napon fényes diadalünnepet ült; azon szerény kör, mely rövid idő előtt a még hazánkban alig ismert tornaszat meghonosítása végett, kedvezőtlen körülmények között, nagy csendben megalakult, ez év május 15-én országgra szóló örömjajban a király látogatását fogadta.

A nemzeti torna-egylet előcsarnokában esti 7 óra körül a meghívott vendégek gyülekeztek össze, hogy

emeljék az ünnepély fényét, melyet a koronás uralkodó tiszteletére a tornászok első hazai egyesülete rendezett. Ott voltak: Tisza Kálmán miniszterelnök, Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter, Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter, Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter, Széchenyi Pál gróf földmivelés- és kereskedelemügyi miniszter, Orczy Béla báró ő felsége személye körüli miniszter, Edelsheim-Gyulai Lipót báró hadtestparancsnok, Szapáry Géza gróf főudvarmester, Ráth Károly főpolgármester, Kamermayer Károly polgármester, Szalay Imre min. oszt. tanácsos, Török János főkapitány, Rózsa Péter főv. tanácsnok, Gergelyi Jakab az ó-budai torna-egylet és Jenny Antal a budapesti torna-egylet elnökei stb. Az előcsarnokban foglaltak még állást az egylet tisztviselői és választmányi tagjai, élükön Hegedüs Sándor elnökkel.

7¹/₂ órakor érkezett meg ő felsége Mondel báró főhadsegéd és Freund őrnagy szárnysegéd kíséretében. A bejáratnál az elnök üdvözölte és bemutatta a jelenlevő tisztviselőket és a választmány tagjait.

A csarnokban fogadta ő felsége Bockelberg Ernő művezető jelentését, mely szerint 150 egyleti tag és 32 növendék tornázik, mire kezdetüket vették a mutatványok.

A felvonulás után művezető vezénylete alatt szabadgyakorlatok, majd Keresztessy Sándor vezetése mellett a növendékek rendgyakorlatai, utána Szafka Manó, Maurer János, Porzsoló Lajos, Clair István, Kampiss Lajos és Stern Alfréd előtornázása mellett szergyakorlatok, végül pedig távolugrás-verseny következett, melyben Lichtenberg Emil egyleti tag győzött. A sorrendet szabadornázás fejezte be.

Ő felsége ezután beírva nevét a vendégeknyybe, elnök és művezetőnek legnagyobb meglegedését és örömet fejezte ki a látottak fölött és a jelen voltak harsány éljenzése és a zene hangjai közt hagyta el a helyiséget.

Ezzel véget ért az ünnepély, de a király szava kitörölhetlenül van beírva minden igaz tornász keblébe és e nap emléke élni fog, míg az egylet hármass jelszava lelkesíti a torna bajnokait.

Az igazgató választmány ezen nap emlékét az előcsarnokban elhelyezett emléktáblával örökítette meg.

Egyletünk szellemi és anyagi haladásáról az alább felsorolandó adatok tanuskodnak.

A tagok létszámában a múlt évekhez képest örvedetes növekedés jelentkezik.

A tagok száma ez idén 633. Az egylet fennállása óta tagjainak száma ennyire még nem emelkedett. Tiszteletbeli tagok száma 6.

Tornázott az 1886. év folyamán az ősz-utcai torna-csarnokban 23 csapatban 410 tornász, a nagy-mező-utcai fiókhelyiség óráin 28 csapatban 500 tornász.

Az elmúlt év örvedetes eseményei közé sorozandó, hogy az egyetemi ifjak egy kis serege, a tudomány és műgyetemi olvasókör kezdeményezéséből, nov. 15-én ismét elkezdte csarnokunkat látogatni.

A számukra szerződésileg biztosított különórák hetenként 3 ízben (1/49—1/410-ig) tartatnak a művezető és Szafka Manó egyl. tanító vezetése alatt és 5 csapatban mintegy 60-an tornáznak.

Legtöbb tag (164) volt jelen november 30-án A fiókhelyiségben átlag 50 tag tornázik egy-egy órában.

Az év eseményei közé tartozik a XXXIII. torna-tanítóképző tanfolyam lefolyása is. Ez még 1885. évi október 7-én vette kezdetét és 1886. évi április 30-án

fejeztetett be. Kezdetén 28 rendes hallgató iratkozott be, évközben kilépett 7, ellenben jelentkezett 6 rendkívüli hallgató. Az előadásokat Bockelberg Ernő, Maurer János és dr. Torday Ferencz tartották. 1886 május 3—6-án tartattak meg a vizsgálatok. Jálies Dénes miniszteri titkár mint miniszteri biztos jelenlétében és Hegedüs Sándor, dr. Vétsey István, Bakos János, Kún Gyula, dr. Szontágh Ábris — mint az igazgató választmány által kiküldött elnökök — elnökléte alatt. Jelentkezett 21 rendes, 6 rendkívüli hallgató és 3 vidéki; továbbá 8 tanítónő, összesen 38.

A XXXIV. tornatanítóképző tanfolyam 1886. évi október 4-én vette kezdetét; erre jelentkezett 25 hallgató, kik közül tanító 8, tanítójelölt 8, tanár 2, egyetemi hallgató 6, reform. papnövendék 1.

Az egylet helyiségeiben tornázók száma az 1886. év végén a következőkben részletezhető:

1. IV., főreáltan. heti 20 órában (542 tan. köz. fölmentve 38)	504
2. Mintagymnasium	4 " (123 " " " " 11) 112
3. Reform. gymnasium	8 " (362 " " " " 12) 350
4. Ág. ev. hitv. gymn.	12 " (374 " " " " 36) 338
5. Egyleti finövendék.	2 " (— " " " " —) 80
6. " leányöv.	2 " (— " " " " —) 100
7. Ősz-utcai elemi isk.	4 " (131 " " " " 21) 110
8. Mária-utezi " " 4 " (101 " " " " 5) 96	
9. Előtorn. (iskolanöv.)	3 " (— " " " " —) 80
10. Magánövendékek	6 " (— " " " " —) 14
11. Színésziskola	5 " (35 nő, 12 férfinövend.) 47
12. Egyleti tagok:	
a) nemzeti tornacsarnokban 6 órában	410
b) fiókhelyiségben 3 "	90
13. Egyetemi polgárok 3 "	60
14. Tökély-intézet növendékei (az egyleti tagok óráiban)	20
15. Tornatanító-jelöltek	25
16. Tornatanítónő-jelöltek heti 3 órában	9
17. Tűzoltók " 1 "	20
Összesen	86 órában 2465

tornász működött, a mi az 1875. évi 80 óra 2361 tornászhoz képest 104-re rúgó többletet tesz.

Ehez járul még a tornatanítónő-jelöltek elméleti oktatása, hetenként 3 óra, vívás 9 óra, úgy, hogy egészben véve hetenként 98 óra tartatott (ebből 3 a fiókhelyiségben) s egy-egy napra átlag 16 óra esett.

Az egylet könyvtára összesen 113 kötetet és füzetet tartalmaz.

E statisztikai egybeállítás után áttérünk a lefolyt év egyleti életének nevezetesebb mozzanataira.

Január hó 23-án a testületi szellem élesztésére és nagyszámú tagjaink közös obajára, ismerkedési estély tartatott, melynek sikerét 300 résztvevőnek a késő éjbe nyúlt derült jó kedve fényesen igazolta, s katonai- és zingánzene, hölgyek és táncz csak fokozták.

Február hó 20-án 100 tornász közreműködésével díszturnázás tartatott, melyet nagymélt. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter úr jelenlétével tisztelt meg, ezuttal először szemlélvén meg a Nemzeti Tornaegylet csarnokát. A verseny tárgya magas ugrás volt, győztes lett Szuk Géza 165 cm. magasban. Az ünnepély jövedelme — 154 frt — a tornatanítói nyugdíjalaphoz csatoltatott.

Márczius hó 9-én a fővárosi tornaügy egy újabb harezosesapatának, a Budapesti Torna-clubnak, 12 tagja látogatta meg testületileg egyleti tornaóráinkat.

Márczius hó 20-án második társasestély tartatott, még az elsónél is vidámabb hangulatban; a résztvevők száma meghaladta a 300-at. Főleg a bohókás tornászati mutatványok keltek zajos hatást, első sorban a Pierrot-quadrille.

Április hó 5-én 12 tagunkból álló csapat látogatta meg szívélyes viszony jelül a Ganz-gyári torna-társaságot és ennek tornaóráját közreműködésével élénkítette.

Május hó 30-án a tulajdonképi szorgalmi idő letelte előtt, az egylet kirándulást tett Tata-Tóvárosra. A vidám társaság 130 résztvevőjének zavartalan jó hangulata nemcsak a sikerült nyári kirándulás szokott élvezeteiből táplálkozott; versenynyel egybekötött díszturnázás mutatványaival igyekeztünk meghálálni az ősi vendégszeretet számtalan nyilvánulását. Győztesek voltak: rúdugrásversenyben Bély Mihály (2·5 mét. magasban); magas ugrásban Keresztessy Béla (160 cm.); kerékpárversenyben Philippovich Emil.

Ősz beálltával, miután tagjaink folyton szaporodó létszáma arra készítette a választmányt, hogy a fővárosi tanácstól fiókhelyiségül valamely iskolájának tornatermét használatra kérje és a tek. Tanács e kérelemnek kegyesen helyt adott; a nagymező-utcai polgári iskola tornatermét, igényeinkhez képest, felszerelésében teljesebbé tettük és október hó 14-én az egyleti elnök buzdító szavakkal meg is nyitotta tagjaink számára.

A kis ünnepélyen az egylet tisztviselőinek testülete, a Terézváros legtekintélyesebb polgárai közül néhányan és Matuska főv. tanácsos voltak jelen. A mintacsapat tornázását közös vacsora követte. A fióktornahelyiség létesítése által a tornászok egy régi óhajta, mely már az 1872. évi július 7-én és 1873. évi október 7-én tartott közgyűléseken is kifejeztetett, ment teljesebé.

November hó 1-én a nemzeti Torna-egylet nagy halottjának: Matolay Eleknek ideiglenes sírját koszorúval és virágokkal ékesítettük. Tavasszal — reméljük — márvány-obelisk fogja jelképezni azt a magasrátörő, fényes, szilárd lelket, melynek a hazai tornázás legtöbbet köszönhet.

November hó 15-én a tornázás hiveiül szegődött egyetemi ifjak gyűltek össze a nemz. tornacsarnokban, hogy hetenként 3 izben tartandó külön tornaóráikat megkezdjék. November hó 26-án tornaórán távol ugrásban versenyeztek, a győztes Schwarz Ödön 2 ugrása összesen 8·70 métert tett ki.

December hó 29-én az egyleti tagok óráján versenyyugrás rendeztetett, győztes lett Bockelberg Éde 4·65 méter távolságnak s közepén 1·28 méter magas akadálynak átugrásával.

Az egylet anyagi viszonyai megnyugtatók.

Előirányozva volt 1886. évre:

bevételek	22,525 frt 15 kr.
kiadásokra és pedig háztartásra	14,753 frt — kr.
adósságtörlesztésre és kamatra	7,200 frt 36 kr.
kiadásra tehát összesen	21,953 frt 36 kr.

A tényleges eredmény következő: a bevétel tett 24,153 frt 88 krt s így az előirányozottnál 1628 frt 73 krral több bevételeztetett; a háztartásra fordított kiadás 16,395 frt 94 kr., s így az előirányozottnál 1642 frt 94 krajzárral több; adósságtörlesztésre s kamatfizetésre kiadatott 6422 frt 25 kr., s így az előirányozottnál 778 frt 11 krral kevesebbet tesz ki; tekintettel arra, hogy a bevételi többlet 1628 frt 73 kr., a kiadási pedig 864 frt 83 kr., következik, hogy az 1886. évre előirányozottnál 763 frt 90 krral kedvezőbb eredmény éretett el. Ebből látható, hogy anyagilag gyarapodtunk, jóllehet a csarnok javítása, a mint alább részletezzük, nagyobb mérvű befektetést igényelt.

Felemlítjük azt is, hogy ez évben összesen 10 választmányi ülés tartatott, mely számhoz a különböző alkalmoszerűleg kiküldött albizottságok gyakori ülései csatlakoznak.

Végül köszönetet szavazunk a tekintetes fővárosi Tanácsnak, egyletünk iránt tanusított jóakarata és áldozatkészségeért, mely főleg iskolai helyiségének a fiókegylet részére való átengedése és ennek világitási átalánya fejében kikötött 50 frtnyi összeg elengedésében nyilvánult.

Ezen jelentésünkkel egyletünk életében ismét befejeztünk egy évet, mely méltán sorakozhatik elődei mellé. Bátran kiemelhetjük, hogy kötelességünk teljesítésében soha meg nem inogtunk, hanem annak lelkiismeretesen megfelelni főtörekvésünk volt.

Tisztelt közgyűlés! Egyletünk célja, tagjainak lelki és testi erejét öregbíteni, viszont joggal számíthat tehát arra, hogy azok buzgó támaszai legyenek a tornaszat ügyének és ezután is pártfogolják ennek első hazai templomát.

BERNÁTH BÉLA s. k.,
egyl. titkár-ügyész.

HEGEDŰS SÁNDOR s. k.,
egyl. elnök.

Téli velocipédkirándulás.

Gyöngyös, 1887 február 9-én.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Végre a régen várt havazás beállott s én a már régen tervezett téli velocipéd-utazásomat megkezdhettem. Hétfőn pompásan havazott s utainkat és vidékünket pompásan csillogó fehérséggel ellepte s kedden délelőtt 10-kor kedves küllős paripámnak nyergébe vettem magamat s el Gödöllőn át Hevesbe, a hol a jó visontai és egri a kedélyek fölött föltétlen uralkodnak.

Az utak kocsik és szánoktól simára préselt hópályákat képeznek, a melyen a velocipédezés felér egy pár tuczat szánkázással. Természetesen bámultak, hogy még télen, a mikor vidéken még a házi állatok is a kályhához huzódnak, egy pesti fiatal úr, a kinek nem épen „muszáj“, ilyen ördög mesterséget űz.

Hallottam egynehány mellettem elhaladó szánból meglepetésből származó buzdító éljeneket, a városok és faluk népei ott hagyták egy pár percze a kályhát és néztek utánam. Mégis fene hunczfutság — azt mondá egy honpolgár — fölülmulja még az angol paripát is és nem is kell neki szögelt patkó.

A sok ismerősökkel találkozások és tartózkodások folytán (s még az ellenszél is megtette a magáét) csak 10-kor este gyönyörű holdvilág mellett értem el Gyöngyösre (81 klm.) a hol barátaim megvártak s a jó vacsora s kitünő visontai mellett a napi fáradaimkat bizony elfeledtük. Holnapra megvagyok híva egynehány családdhoz s azután tovább hajtok Egerbe, onnan Rima-Szombatba s Losonezon, Balassa-Gyarmaton át vissza. Azon reményben vagyok, hogy ezentúl többi sporttársaim sem teszik többé télen át a bicyclit a padlásra.

KASZÁS ISTVÁN.

Észrevételek a testgyakorlat 188^{5/6}. évi középiskolai tanításához.

Ha az ember az évenként kiadatni szokott iskolai értesítőket egy vagy más szempontból tanulmánya tárgyává teszi, lehetetlen bámulatát elfojtani a felett, hogy milyen, sokszor egészen eltérő módon vannak azokban közölve a csaknem ugyanazon természetű és sajátágú dolgok, úgy hogy igazán el lehet mondani, hogy itt is áll a közmondás: „a hány ház, annyi szokás“.

A végre is egy és ugyanazon célzt maguk elébe kitűző értesítők kiállításának ezen különfélesége természetesen igen megnehezíti azok komoly és alapos tanulmányozását, sőt sokszor, a bennük feltárt adatok hiányos és rendszertelen egybeállítására majdnem lehetetlenné teszi azt. Miután azonban mindenki, a ki a nevelésügy iránti érdeklődésből a középiskolai oktatás általános irányáról és fejlődéséről fogalmat akar magának szerezni, foglalkozni kénytelen azokkal; természetes, hogy első sorban az azokban közlött adatokat kell minden hiányosságuk és sokszor talán megbizhatatlanságuk dacára is fölhasználni.

Engem ezuttal csak a testgyakorlás mult tanévi középiskolai állása érdekelt és ebből az okból az értesítőknek csakis erre vonatkozó adatait óhajtottam fölhasználni. De célomat akaratomhoz mért részletességgel és pontossággal még csak távolról sem valósíthattam meg, mivel az értesítők fentebb jellemzett eltérő kiállításából kifolyólag sok olyan adatot fájdalmasan kellett nélkülözni, a melyeknek hiánya aztán az alább közlött tételek némi hiányosságát vonta maga után, már t. i. olyan értelemben, hogy a mennyiben a rendelkezésemre álló adatok egy-más tekintetben hiányosak voltak, azért a belőlük alkotott kép sem lehet teljesen kiszinezett.

Mindenek előtt tehát célom elérésére bizonyos számításat kellett tennem. Ez okból átnéztem az igazgatóságunkhoz beérkezett 188^{5/6}. tanévi középiskolai értesítőket. Mit tapasztaltam? Tapasztaltam azt, hogy az értesítők egy jelentékeny részében teljességgel nincs közölve az ifjúság érdemsorozata. Miért? Azt az illető igazgatóságok tudhatják legjobban. Itt azonban kötelességemnek tartom megjegyezni, hogy különösen az ágost. ev. középiskolák azok, a melyek az ifjúság érdemsorozatát közzétenni célszerűnek nem látták. Már pedig, ha valami, úgy bizonyára az érdekelné legjobban a dologhoz értőket, mert elvégre ez nyújt leghűbb képet a tanuló ifjúság szellemi és erkölcsi előhaladásáról vagy hanyatlásáról és ez alapon a tanári kar évi működéséről, buzgalmáról. Természetes dolog tehát, hogy az ily hiányos értesítőket alábbi kimutatásom egybeállításánál legnagyobb sajnálatomra figyelembe nem vehettem.

Az értesítők másik része közli ugyan az adatokat, de hiányosan. Így pl. a kecskeméti ref. főgymnasium értesítőjében az 5—8-dik osztály tanulóinak osztályzata nincs közölve a testgyakorlatból, a más négy osztályé is hiányosan közöltetik. Ez természetesen egygyel több ok arra, hogy kimutatásom pontos ne lehessen. A budapesti ev. ref. főgymnasium értesítőjében pedig a 8-dik osztály osztályzata hiányzik.

Ily körülmények között nem tehettem mást, mint hogy 30 darab iskolai értesítőtől kiirtam az idevonatkozó adatokat és azokból oly módon állítottam össze az alábbi táblázatos kimutatást, hogy abból — mint az egész részéből — alaposan lehet következtetni az egésznek állására, minőségére, illetőleg az abban kitüntetett tanulóknak a testgyakorlásból nyert osztályzataiból a

valót megközelítőleg lehet következtetni a többieknek e részben való fejlődésére, állására.

De ihol, szóljon maga a kimutatás, a melyről lejjebb fogjuk megtenni észrevételeinket:

Sorszám	Az intézet neve	Osztályok száma	O s z t á l y z a t				Fölmentett	Összesen	Megjegyzés.
			jeles	jó	elég-séges	elég-telen			
1	Bajai róm. kath. főgymnasium . . .	8	79	66	15	—	7	167	Sok a jeles tanjegy.
2	Rozsnyói róm. kath. főgymnasium . .	8	42	51	51	—	19	163	
3	Nagykőrösi ev. ref. " . . .	8	4	77	87	—	—	168	
4	Lugosi róm. kath. " . . .	8	24	54	63	2	2	145	
5	Nagykanizsai r. kath. " . . .	8	44	101	96	—	7	248	
6	Losonci állami " . . .	8	92	93	74	5	11	275	Sok a jeles tanjegy.
7	Kassai róm. kath. " . . .	8	72	230	118	4	33	457	
8	Veszprémi róm. kath. " . . .	8	172	113	1	—	4	290	Igen sok a jeles tanjegy.
9	Kis-kun-halasi ev. ref. lyceum	8	20	99	44	5	13	181	
10	Csurgói ev. ref. főgymnasium	8	34	72	44	2	13	165	
11	Kecskeméti ev. ref. főgymnasium . .	8	14	32	40	—	2	88	Az 5—8 oszt. nincs osztályozva. Miért? A 8. oszt. tanjegye nincs közölve. Miért? Sok a jeles tanjegy.
12	Budapesti " " " . . .	8	65	100	60	26	21	272	
13	Aradi kir. kath. " . . .	8	108	166	73	—	6	353	
14	Trencsényi kir. kath. " . . .	8	87	121	29	—	19	256	
15	Szegedi állami főreáliskola	8	53	56	21	—	8	138	
16	Aradi kir. "	8	30	64	43	—	3	140	
17	Kassai állami "	8	86	96	41	—	3	226	
18	Nagykállói kir. állami főreáliskola . .	8	15	49	39	1	1	105	
19	Körmöcbányai " "	8	34	73	57	13	7	184	
20	Mezőtúri ev. ref. gymnasium	6	26	28	71	—	—	125	
21	Selmeczbányai állami kath. nagygy-mnasium	6	66	50	37	13	8	174	Itt már igen szigoruan osztályoztak.
22	Gyöngyösi kath. nagygy-mnasium . .	6	9	59	122	77	7	274	
23	Debreczeni városi reáliskola	5	15	29	95	—	3	142	
24	Újverbázi algymnasium	4	21	26	22	—	2	71	
25	Munkácsi állami algymnasium	4	15	26	70	—	2	113	
26	Zenta városi községi gymnasium . . .	4	29	67	18	—	—	114	
27	Trsztenai kir. kath. gymnasium	4	33	40	28	—	2	103	
28	Szamosújvári örm. kath. algymnasium	4	5	33	33	12	3	86	Arányos osztályzat.
29	Esztergomi reáliskola	4	42	50	16	—	—	108	
30	Sümegeh városi állami seg. reáliskola	4	18	38	11	—	2	69	
			1354	2165	1519	160	208	5406	

A közoktatásügyi miniszterium idej jelentésének adatai szerint az 188° tanév végéig megmaradt 38,655 középiskolai tanuló közül: gymnasiumba járt 33,134; reáliskolába pedig 5521 tanuló. A fenti kimutatásban végösszegül kijött 5406 tanuló az 188° tanévi létszám-nak — 38,655 — mintegy hetedrésze. Bizton merem azonban állítani, hogy ha — mint fentebb is említettem — minden adat rendelkezésünkre állana és azokból hasonló alapon a többi, itt részletesen föl nem tüntetett iskolák tornatanítási eredményére vonatkozólag hasonló kimutatást készíthetnénk, illetőleg azokból jelenleg természetesen csak részleges egybeállításunkat kiegészíthetnők: számításunk végeredménye hasonló jelenségekhez vezetne bennünket. 5406 középiskolai tanuló között jeles osztályzatot nyert tehát 1354, jót 2165, elégségest 1519, elégtelent csupán 160; fölmentetett ellenben a tornaszat tanulása alól 208 tanuló. (Vége köv.)

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat bővebb leírása feltalálható.

41. tornaóra.

6—12 évesek: Mind egy nagy oldalsorban; sor, menet, indulj — váltás lépést — rövid lépés — teljes lépés — sor állj (71.). Kezeket lökéshez mellre, minden bal lábbal lépéskor páros karlökés oldalt, jobb láb lépéskor kezek mellre, menet indulj — lökés fejfölé — sor állj, karnyújtás le. Tornaiskolai járás (10—12 évesek) elébb számlálás szerint utóbb folytatólag (103.) Kezeket csípőre, keresztbe lépkedéssel járás. Után lépésekkel előre szökdelve futás, minden 2-ik lépés után cserélni a tovább előre lépő lábat a hátul utánlépkedő lábbal (103.). Rendes menet közben karokat vállmagasságig oldalt emelni,

lebegtetni, előre vezetni, oldalt nyugodtan kitartani alsó-, felső-, orsó-, sing-tartással (63.), karokat le, sor állj. Létra, vízszintesen alacsonyra, mellmagasságig: hosszában minden két fok közé egy-egy fiú áll a létra alá guggolva, két fokon fogódní, lábakat előre vetni, fekvéssel függésben fogásváltoztatások, kezek egy fokra, majd hátra, majd előre a kapocsfákra. Két fok között felbujva egyenesen állni, háttal egyik kapocsfára dőlni, kezek a másik kapocsfára feszítve, pillanatokra a lábakat földről felemelni. Felkarokon függés két fok között és földre állás váltakozva. Ha pedig nem kíván valaki a létra alacsonyra helyezésével vesződni, vegye elő a magas támfát vagy alacsony nyújtót azon gyakorlatokra, mik az 5. tornaóra irattak. Végül a tömegben mulattató játék, a fazéktörés veendő elő. (123.)

12—18 évesek: Összgyakorlat az előző korúaké. Szertornázás. I. csapat: Bak, keresztbe állítva: tutam, páros lábbal ugrás a deszkára, átvetni a jobb lábat; oldalülés jobb czombon, leszálláskor jobb karra támaszkodni és átfeszíteni a bal lábat is. Futam, ugrás, átvetni a bal lábat, egyidőben jobbra $\frac{1}{4}$ fordulat, lovag ülés, abból leterpeszkedés földre állásba (22. tornaóra). Futam, ugrás rézsut előre, a bakra támaszkodással jobbra. Ugyanaz balra, csak jobban felemelkedni. Átugrás a bak fölött fordulat nélkül karokra támaszkodva, ú. n. t o m p o r á t u g r á s. Átugrás, a bak felé mellel fordulni fölötte, ú. n. k a n y a r l a t i á t u g r á s. Mindkét láb jobbról emelkedik és a bak fölött a test is jobbra fordítatik, a hát van a szer fölé fordítva, ez a v e t ő d é s i á t u g r á s. Terpeszkedéssel átugrás. Második szer a l e n g ő r ú d (rúd hinta): hintázás nélkül, rúdat fogni, kezek között áthúzni a felemelt jobb lábat, térdcsuklóban rúdra szoritani, mindkét kézzel egy kötélzáron felhúzódzni ülésbe, fejfölött fogni mindkét kötelet, felhúzódni, lábakat cserélni, vissza le ugyanazon móddal mind fel. Rúd közepén zárt kezekkel fogás, lábakat hajlítva, szétterpesztve rúd alá emelni, hátulról rúdra felfektetni térdcsuklóban, köteleken felhúzódzni ülésbe, vállmagasságban fogódzva függés, leugrás. Térdesüngés, fogózással a térdeken kívül, felfogni a kötelekre egy arasznyi magasságra a rúd fölött, testet kiegyenesítve, homorítva, ülésbe felemelkedni, vissza hátra ereszkedéssel. Előtor-nász vállat, majd lábat fogva segít. II. csapat első szere l e n g ő r ú d, második szere b a k, mint az I. csapatnál. III. csapat: U g r ó a s z t a l r a fekvéssel támaszkodásba ugrások: jobbról vetni fel mindkét lábat és balra fordulni

mellel az asztal fölé, abból guggolás és lépésekkel leugrás; balról vetni fel mindkét lábat, a fekvésben különféleképp támasztani le a tenyereket karfordítással (l. az ábrát) vagy egymástól távolítva vagy egész összehozva

vagy keresztetve, aztán ülésbe fordulni és leszállni; az asztalra keresztbe fekvéshez ugrani fel, az asztal innen eső szélén karlökéssel befogni a tulsó széléig, test nyújtatik, aztán térdelés, abból jobbra előre vetődéssel ülés, leugrás; az asztalra guggoló állásba felugrás, előre támaszkodni, földre ugrás; kezek között átguggolva ülésbe ugrás, hátul támaszkodni derekat felemelni, aztán jobbra fordulni, oldal majd mellső fekvéssel támaszkodás, ismét hátsó — az asztal széléig így forgolódní, ott le. M a g a s n y u j t ó n függés felső fogással, lábakat ellentétesen lógázní előre és hátra ütemben, közben jobb kézzel alsó és ismét felső fogást venni, aztán ballal. Vegyes fogással függésben lábakat szét tartani és körben lendíteni, hozzá törzsfordulatok, végül karkeresztetésig, aztán leugrás.

Jobb térdfellendülés a kezek között ülésbe jobb czombra, fent mindkét kéz alsó fogást vesz és fejfel előre lefordulni összehúzórodtott testtartással ismét a térdcsuklón függésbe, felső fogás, jobb kéz a térden belül fog, lábat le. Bal térd fellendülés bal kézen kívül ülésbe, alsó fogás, bal térdcsuklóban előre lefordulás függésbe, lábat le. Kelep felhúzódás: felső fogás, páros térdemelés, karhúzódás, lábakat a rúd fölé vetni és hasra fekvésbe, abból támaszkodásba jutni, az előtorász a vállknál segít, végül a lábakat fogja meg, vissza kelep lefordulás alsó fogással, összehúzott testtel. Lendülés, a 3. előrendülés végződése pillanatában jobb lábat gyorsan behajlítani és a rúd alá hozni, azt meg is érinteni a kézen kívül, aztán lelendítés; ugyanaz bal lábbal, de a kezek között érinteni a rúdat lábtalppal. IV. csapat első szere M a g a s n y u j t ó, második szere u g r ó a s z t a l, mint a 3-ik csapatnál. V. csapat: R é z s u t á l l í t o t t l é t r á n f ü g g e s z k e d é s e k: a belső részen bal kéz és bal láb, a kapocsfán kulcsolásokkal, jobb kéz és jobb láb a fokon fogás és lépkedésekkel jutni fel, ott át a másik kapocsfára és onnét ép úgy le, mint amott fel. Fokokon függeszkedni, mialatt a lábak terpesztéssel a kapocsfára kulcsolva emeltetnek időnként feljebb a kezek után. Létra belső részénél alant állni háttal a létra felé, fejfölött fogni egy fokot, lábfejeket lent beakasztani egy fokba, így karhúzódással bebujtatni a fejet két fok közé és ismét leereszkedni. Belső részen arcczal létra felé, kapocsfákat fogva függés, kis lendülés vállak irányában, jobbra lendüléskor jobb karral kissé feljebb fogni, balról bal kar, visszalendülés nélkül. Háttal a létra felé függés a kapocsfákon, lendülés feljebb fogások nélkül. M a g a s k o r l á t o n: lovaglás előre, terpeszkedő ülés, előre fogni és hajolni, lábak közbe lendülnek és elől ismét jobbra balra felvettettek a korlátfákra. Lovaglás hátra, úgy mint előre, csak a kezek hátra támasztatnak, lábak előlrendülnek hátra. Korlát közepén ülés-cserék körlelendülésekkel, kezek maradnak, zárt lábakat fellendíteni a jobb korlátfára kifelé, onnét vissza belendíteni a korlátfák közé, következő előrendüléskor balra a bal korlátfára; hátra lendüléssel a kéz mögé ülés kifelé a t o m p o r r a; egy korlátfára lovag (hasított) ülés, vissza középre lendülés után ugyanaz a másik korlátfára a kéz elé, azután mögé. („Fel hold“ nevezetű mindazon körlelendülettel végbevitt ülés-csere, mely egy és ugyanazon korlátfán történik; „kigyó“ nevezetű ülés cserék pedig azok, melyeknél egyik korlátfáról a másikra történik ülés, közben le- és fellendüléssel.) VI. csapat első szere k o r l á t, második szere r é z s u t o s l é t r a, mint az 5. csapatnál.

K ü l ö n f é l é k.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 firt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. em.) intézendő.

Az aradi torna-egyesület közgyűlése tegnap délelőtt tartatott meg Robitsek Ágost dr. elnöklete alatt. Jelen voltak: dr. Sallay Béla, dr. Apor Gyula, dr. Winter Adolf, Fleischhacker Ferenc és Gyula, Schiffer Győző, Palfy Pál, Probszt Mihály, Moez Károly, Sz. Nagy Sándor, László Lajos, Weisz Izidor, Révész Adolf, Illmann

Ottó, Weisz Soma, Mészáros L. Martiny Gyula, Sármezey Endre, Simon Ákos, Barth Lajos és dr. Steinitzer Pál. Miután elnök az ülést megnyitva, a jegyzőkönyv vezetésére Mészáros Lázárt, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Fleischhacker urakat fölkérte, olvastatott az egylet évi jelentése, mely tudomásul vétetett. A számvizsgáló bizottság előterjesztése szerint az egyletnek a múlt évben 2656 frt 50 kr. bevétele, s 2016 frt 63 kr. kiadása volt. A választmány sikeres működéséért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatván, következett a tisztújítás megejtése, és pedig a következő ered-

ménynyel: elnöklett Robitsek Á. dr., aleln. Sallay Béla dr., titkár és művezető Nagy Sándor, pénztárnok Apor Gyula dr., orvos Schuster Henrik dr., segédtanár Laszka Lajos; választmányi tagok: Avarffy Ferencz, Fleischhacker Gyula, Hász Sándor, Heinrich Sándor, Illmann Ottó, Moesz Karoly, Rösenberg Miksa, Sármezey Endre, Steinitzer Pál dr., Simon Ákos, Winter Adolf dr., Weisz Izidor. A tisztújítás megejtése után Steinitzer Pál dr. indítványa, hogy a szabad gyakorlatokon kívül a katonai gyakorlatokra nagy súly fektetessék, s Fleischhacker azon indítványa, hogy a művezető tiszteletdíja 400 frtra emeltessek, elfogadtatván, az ülés véget ért.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“
testgyakorlati képes hetilapra.
Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató

cikkeket és képeket közöl a tornázás, atletika, csónakázás, úszás, velocipedezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kiemertő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolc egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásiügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

Pályázat vívómesteri állásra.

Az „Érsekújvári Vívó- és Torna-egyesület“ vívómestert szerződött a következő feltételek mellett:

1. A vívómester 2—3 óra alkalmaztatik havi 70 forint fizetéssel.

2. A vívási kurzus a lehetőség szerint minél előbb, legkésőbb f. év május 1-én legyen megkezdhető.

3. Naponkint 2 órai vívó-lecke tartatik, többi idejével a vívómester az elnök beleegyezésével szabadon rendelkezik.

4. A pályázni kívánók ajánlataikat, életkorukat és képzettségüket igazoló bizonyítványaikkal az elnökség-

hez küldjék be mielőbb, s jelöljék meg pontosan azon időt, melyben a kurzust megkezdhetik.

5. A jelentkezők között az egyesület választmányára szabadon választ s az el nem fogadott pályázóknak bizonyítványaik egyszerűen visszaküldetnek.

Érsekújvár, 1887 február hó 15-én.

LANGÉ GYULA,
titkár.

HOFER FERENCZ,
alelnök.

Tartalom: Az ókori és modern atletikák. Porzolt Jenőtől. — Az előtornázók képzése. — A „Nemzeti torna-egylet egy éve. — Téli velociped kirándulás. Kaszás Istvántól. — Észrevételek a testgyakorlat 1887. évi középiskolai tanításához. — Torna óra-rend. — Különlélek.